

Π Ρ Α Κ Τ Ι Κ Α Β Ο Υ Λ Η Σ

Ι' ΠΕΡΙΟΔΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ)

ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΘΕΡΟΥΣ 2003

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Μ'

Τετάρτη 1 Οκτωβρίου 2003

Αθήνα, σήμερα την 1η Οκτωβρίου 2003, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10.58' συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου το Τμήμα Διακοπής Εργασιών της Βουλής (Γ' σύνθεση) για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ**.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Απόστολος Κακλαμάνης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση.

Εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη της

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μόνη συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις».

Το νομοσχέδιο αυτό θα συζητηθεί σε δύο συνεδριάσεις, σήμερα επί της αρχής και αύριο επί των άρθρων.

Ο συνάδελφος κ. Κουρουμπλής εισηγητής του ΠΑΣΟΚ, έχει κάποιο κώλυμα. Είναι καθ' οδόν.

Θα δώσουμε το λόγο στον εισηγητή της Νέας Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνο Τασούλα.

Κύριε Τασούλα, έχετε το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΑΣΟΥΛΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, εισάγεται σήμερα στην Εθνική Αντιπροσωπεία προς ψήφιση ένα νομοσχέδιο το περιεχόμενο του οποίου είναι από αυτά τα νομοθετικά περιεχόμενα που καθορίζουν, όπως λέγεται, το βαθμό πολιτισμού μιας χώρας. Και είναι ευάριθμα τα νομοθετήματα -και οι εφαρμογές τους συνακολουθώντας εκείνα τα οποία είναι καθοριστικά για το βαθμό πολιτισμού μιας χώρας και πρωταρχία ανάμεσα σ' αυτά έχουν εκείνα τα οποία αφορούν στην ποινική και αναμορφωτική μεταχείριση των ανηλίκων παραβατών.

Η χώρα μας, η οποία έχει μία μακρά, σταθερή και γόνιμη εφαρμογή του Ποινικού Κώδικα εδώ και πενήντα τρία χρόνια, από το 1950, παρακολουθεί τις εξελίξεις γύρω από τις αλλαγές όσον αφορά στο δίκαιο των ανηλίκων και μάλιστα εγκαίρως και από τις πρώτες χώρες το 1992 είχε επικυρώσει και καταστήσει δικάιο της την περίφημη διεθνή σύμβαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, ένα κείμενο το οποίο θεωρείται προσφυώς ως η Magna Charta των δικαιωμάτων του παιδιού.

Επειτα από αυτήν την εξέλιξη, αλλά και παρακολουθώντας τις εφαρμογές και τις τάσεις που υπάρχουν σε πολλές πολιτισμένες χώρες -και απ' ό,τι κατάλαβα, κύριε Υπουργέ, κυρίως οι εφαρμογές στη Γερμανία έχουν επηρεάσει αυτήν τη νομοθετική πρωτοβουλία που φέρνεται προς ψήφιση στη Βουλή- κατέληξε η Κυβέρνηση στο να φέρει προς ψήφιση ένα νομοσχέδιο το οποίο αλλάζει τα άρθρα του Ογδού μέρους του Ποινικού

Κώδικα, στο γενικό μέρος του Ποινικού Κώδικα, και εκσυγχρονίζει, θα έλεγα, προς τη σωστή κατεύθυνση το δίκαιο των ανηλίκων.

Δεν είναι μόνο το γεγονός ότι επέρχονται αλλαγές ως προς την ορολογία, η οποία θα πρέπει να είναι περισσότερο διακριτική -και έχει ουσία βέβαια αυτή η διακριτικότητα εις την ορολογία- αλλά είναι και ουσιαστικές οι αλλαγές που επέρχονται με το νομοθέτημα που σήμερα συζητούμε. Αυτές οι ουσιαστικές αλλαγές κυρίως έχουν να κάνουν με τη διεύρυνση των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων που έχει στο «οπλοστάσιό του» ο δικαστής ανηλίκων, ο οποίος θα πρέπει να τα επιβάλλει εις τρόπον, ώστε να λειτουργούν προς το συμφέρον του ανήλικου παραβάτη.

Αυτή είναι μία σωστή κατεύθυνση στη νομοθεσία μας που διευρύνοντας τον κύκλο των επιλογών του δικαστή ανηλίκων από τέσσερις επιλογές που είναι μέχρι σήμερα σε δώδεκα, όσον αφορά στις αναμορφωτικές συνέπειες, αλλά και διευρύνοντας και τα θεραπευτικά μέτρα δίνει το μέτρο της προσαρμογής της νομοθεσίας μας στις δεδομένες πλέον τάσεις των παρατηρήσεων και των εφαρμογών γύρω από αυτά τα θέματα, οι οποίες λένε ότι χωρίς δεύτερη γνώμη η εξωιδρυματική μεταχείριση των ανηλίκων παραβατών είναι η ενδεδειγμένη -εν σχέσει με εκείνη του εγκλεισμού- καθώς και η μεταχείριση εκείνη, η οποία έχει να κάνει με την παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους μετά τη διαπίστωση της παραβάσεως.

Εδώ, κύριε Υπουργέ, έρχεται συνεπικύριο στην αναμορφωτική μεταχείριση ένα ολόκληρο σύστημα υπηρεσιών και εξοπλισμού, το οποίο θα διευκολύνει πάρα πολύ εις την επαναφορά στο σωστό δρόμο, όπως λέγεται. Είναι βέβαια μια έκφραση που μπορεί να προκαλεί και ειρωνεία, αλλά ο σκοπός είναι η επαναφορά στο σωστό δρόμο αυτών των παραβατών και η μη υποτροπή τους. Υπάρχει, λοιπόν, ένας ολόκληρος μηχανισμός -εκτός του δικαστηρίου- ο οποίος θα παρακολουθήσει την τήρηση των αναμορφωτικών μέτρων και θα εισηγηθεί εις το δικαστή για τα περαιτέρω.

Έχουμε, λοιπόν, ένα νομοθέτημα, το οποίο εισάγεται προς ψήφιση, το οποίο είναι στη σωστή κατεύθυνση, το οποίο είναι μέσα στο πλαίσιο της διεθνούς πρακτικής και της διεθνούς νομοθεσίας, είναι μέσα στο πλαίσιο των συμπερασμάτων που έχουν βγάλει διεθνείς οργανισμοί που ασχολούνται με την παραβατικότητα των ανηλίκων, όπως είναι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών ή το Συμβούλιο της Ευρώπης, και έχουμε και μια πραγματικότητα που έχει να κάνει με το ανθρώπινο δυναμικό αλλά και με τον εξοπλισμό που η ελληνική πολιτεία διαθέτει για να μπορέσει να υλοποιήσει αυτές τις σωστές κατευθύνσεις.

Από εδώ και πέρα, κύριε Υπουργέ, αρχίζει η δυσκολία, από

εδώ και πέρα αρχίζει η διαφωνία μας, από εδώ και πέρα αρχίζουν οι επιφυλάξεις αλλά και -επιτρέψτε μου να πω- οι συστάσεις για να μπορέσει να προσαρμοστεί ο όλος υποστηρικτικός μηχανισμός εις την πράγματι σύγχρονη και μοντέρνα αυτή νομοθεσία.

Δεν είναι από εκείνα τα θέματα που αξίζει τον κόπο να τα αφιερώσουμε στην περιώνυμη προγραμματική μας κραυγή «θα δούμε, ας το ψηφίσουμε και θα δούμε πώς θα εξελιχθεί» ή στην αστήριχτη ελπίδα ότι τα πράγματα από μόνα τους ή η πίεση των πραγμάτων θα διαμορφώσουν και εκείνες τις δομές που θα στηρίξουν κατά επαρκή τρόπο μία σύγχρονη νομοθεσία.

Δεν μπορούμε, κύριε Υπουργέ, να παίζουμε με αυτά τα πράγματα. Επαναλαμβάνω ότι αν σ' ένα θέμα πρέπει να είμαστε ολοκληρωμένοι, αν σ' ένα θέμα δεν συγχωρείται να έχουμε πλημμέλειες, κενά, ασάφειες και δυσανάλογες νομοθετικές πρωτοβουλίες εν σχέσει με τις δυνατότητες εφαρμογής τους είναι το θέμα της συμπεριφοράς της πολιτείας έναντι των ανηλίκων παραβατών.

Υπάρχει μια απίστευτη ανοχή στη χώρα μας, κύριε Υπουργέ, για την απόσταση που χωρίζει τη νομοθεσία από την πράξη. Δεν θα σας πω με λεπτομέρειες το περίφημο του Ροϊδη, ο οποίος έλεγε ότι πρέπει να γίνει ένας νόμος ο οποίος να επιβάλει την εφαρμογή των νόμων. Θα σας πω όμως ότι όλοι μας έχουμε μέρισμα σε αυτή την ανοχή. Όλοι έχουμε ευθύνη γι' αυτήν την ανοχή η οποία πράγματι δίνει το μέτρο της αδυναμίας μας να τηρήσουμε όσα νομοθετούμε και είναι κι αυτό ένας λόγος για τον οποίο συνήθως κάθε φορά που νομοθετούμε μέσα σε σύντομο διάστημα έχουμε τροποποιήσεις επί τροποποιήσεων γιατί η πράξη καταρρακώνει την εφαρμογή των νομοθεσιών, η πράξη υπονομεύει τις προθέσεις μας και γινόμαστε καταγέλαστοι τελικώς και γινόμαστε παρατηρητές αντί για να επηρεάζουμε τα γεγονότα.

Αυτό το νομοσχέδιο, κύριε Υπουργέ, αυτός ο τομέας ευθύνης της πολιτείας είναι εκείνος, ο οποίος απαιτεί να αποστούμε από όλη αυτήν τη συμπεριφορά. Διότι εάν, ας πούμε, παρατηρήσει κανείς το αναλυτικό τιμολόγιο εργασιών οδοποιίας, κύριε Υπουργέ -μπορεί να μην έχετε περάσει από Υπουργείο Δημοσίων Έργων, αλλά είμαι βέβαιος ότι ξέρετε ότι υπάρχει το αναλυτικό τιμολόγιο εργασιών οδοποιίας- θα δει αυτό που μέχρι τώρα κι εγώ θεωρούσα, ότι περιέχει προβλέψεις οι οποίες είναι πολύ απομακρυσμένες από τις εφαρμογές. Θυμάμαι ότι μου είχε κάνει τεράστια εντύπωση το γεγονός ότι, όταν κάνεις έργα οδοποιίας και εν συνεχεία στρώνεις την επιφάνεια για να καλύψεις την τομή την οποία έκανες, επιτάσσει κάθε δεκαπέντε πόντους συμπίκνωση του επιχώματος. Αυτό θεωρούσα ότι είναι το άκρον άωτον του νομικού ή του κανονιστικού συναισθηματισμού. Το άκρον άωτον, δηλαδή, της αποστάσεως που χωρίζει το τι επιτάσσει ένας κανόνας από το τι γίνεται στην πραγματικότητα.

Σήμερα δεν θέλω νομοθετώντας για τους ανηλίκους να υπερκεράσουμε αυτό το άκρον άωτον και να δημιουργήσουμε μέτρα και κανόνες που στην πράξη ο αυριανός δικαστής ανηλίκων δεν θα μπορέσει να αναθέσει σε επιμελητές ανηλίκων ή σε ψυχολόγους ή σε κοινωνικούς λειτουργούς, οι οποίοι σήμερα δεν υπάρχουν για να υποστηρίξουν αυτό το σύστημα που θεσπίζουμε.

Θα επαναλάβω ότι σήμερα από τις εκατόν σαράντα οκτώ προβλεπόμενες οργανικές θέσεις επιμελητών ανηλίκων σε όλη τη χώρα είναι καλυμμένες μόνο οι ενενήντα τέσσερις. Θα υπογραμμίσω ότι και το εκατόν σαράντα οκτώ είναι μικρός αριθμός και το ενενήντα τέσσερα πολύ περισσότερο είναι ο ελάχιστος αριθμός.

Θα σας πω, κύριε Υπουργέ, ότι στα τρία Καταστήματα Αγωγής Ανηλίκων που υπάρχουν στη χώρα, στην Κασσαβέτεια, στο Βόλο και στον Αιτώνα υπάρχει ένας περίπου συμβολικός αριθμός υπηρετούντων κοινωνικών λειτουργών. Δεν υπηρετεί κανείς ψυχολόγος. Θα σας πω ότι έχουμε μόνο ένα Κατάστημα Αγωγής Αρρένων Ανηλίκων. Δεν υπάρχει Κατάστημα Αγωγής θηλέων Ανηλίκων και συναγελάζονται, κατά παράβαση κάθε κανόνα και κάθε εμπειρίας, με τις ενήλικες κρατούμενες στις γυναικείες φυλακές Κορυδαλλού οι ανήλικες, οι οποίες πρέπει γι' ένα

διάστημα να κρατηθούν για να υποστούν σωφρονιστική αγωγή.

Θα σας πω ότι με αυτές τις υποδομές και μ' αυτό το ανθρώπινο δυναμικό, δεν είναι δυνατόν να θεωρήσει κανείς, όσο καλοπροαίρετος και αν είναι, ότι μπορεί να υποστηριχθεί με επαρκή και πολιτισμένο τρόπο αυτό το πράγματι σωστό νομοθέτημα που σήμερα μας φέρνετε προς ψήφιση.

Θεωρώ πως η υποχρέωση της πολιτείας, η οποία στο πρόσωπό σας συγκεντρώνει και τη νομοθετική και την εκτελεστική ιδιότητά της, δεν εξαντλείται μόνο στο να προβλέπει και να εισηγείται σωστά νομοσχέδια, αλλά πρωτίστως εξαντλείται στο να εξασφαλίζει τη σωστή εφαρμογή αυτών των νομοσχεδίων και -επαναλαμβάνω- ιδιαίτερα σ' έναν τομέα, όπως είναι ο ευαίσθητος τομέας της συμπεριφοράς του κράτους απέναντι στους ανήλικους παραβάτες.

Σήμερα υπάρχει ο μεγάλος κίνδυνος, μετά τη δημοσίευση αυτού του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, να μην μπορεί στην ουσία να εφαρμοστεί λόγω της αδυναμίας του κράτους να εξασφαλίσει τις υποδομές που είναι απαραίτητες για την εφαρμογή του.

Η Νέα Δημοκρατία από την πρώτη στιγμή, εξήρε τη σωστή κατεύθυνση αυτού του νομοθετήματος, κύριε Υπουργέ, αλλά συγχρόνως υπογράμμισε με έντονο τρόπο την ανάγκη να υπάρχει και εφαρμογή αυτού του νομοθετήματος. Δεν έχουμε την πολυτέλεια αυτός ο νόμος να προστεθεί στη χορεία εκείνων των νομοθετημάτων που παραμένουν μετέωρα, χωρίς να έχουν αντίκρισμα στην πράξη. Θα τολμούσα να πω ότι θα άξιζε τον κόπο να πειστούμε ακόμα περισσότερο ότι είστε έτοιμοι από πλευράς υποδομών για την εφαρμογή του και αυτό το θεωρώ πολύ πιο σημαντικό ακόμα και από την επιψήφισή του.

Η νομοθετική πρωτοβουλία της ελληνικής πολιτείας, η οποία εισήγαγε τις υποχρεώσεις που σήμερα σας έφεραν στη θέση να εισηγάτε αυτό το νόμο. Ο ν. 2101/1992 -ο οποίος ήταν ο νόμος που κύρωσε τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού- προβλέπει στο άρθρο 45 ότι οι χώρες οι οποίες έχουν υπογράψει και κυρώσει αυτήν τη Σύμβαση, θα πρέπει περιοδικά να υποβάλλουν στην αρμόδια Επιτροπή του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών μία έκθεση, σχετικώς με τα μέτρα που λαμβάνουν για την προσαρμογή της νομοθεσίας, αλλά και της συμπεριφοράς τους σ' αυτήν τη Διεθνή Σύμβαση.

Σ' αυτήν την υποχρέωση ανταποκριθήκαμε δύο χρόνια μετά την κύρωση αυτού του νομοθετήματος, δηλαδή έπρεπε να είχαμε στείλει το 1994 την πρώτη έκθεση και, εν συνεχεία έπρεπε κάθε πέντε χρόνια να υποβάλλουμε αυτήν την έκθεση, για να μπορεί να παρακολουθεί και ο ΟΗΕ την προσαρμογή και της χώρας μας, αφού μπήκαμε σ' αυτό το σύστημα των χωρών που αποδέχονται τις βασικές αρχές του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού.

Δεν ξέρω αν η χώρα μας έχει υποβάλει αυτές τις εκθέσεις. Αν τις έχει υποβάλει, θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να μας μιλήσετε για το περιεχόμενό τους και να μας περιγράψετε αυτήν την πορεία τα τελευταία δέκα χρόνια. Αυτό, όμως, όσο και αν συνιστά παράλειψη, αν δεν έχει γίνει, δεν συγκρίνεται με την υποχρέωση που αναλαμβάνετε από εδώ και πέρα φέρνοντας αυτό το σωστό νομοθέτημα, να εξασφαλίσετε και να κατοχυρώσετε την εφαρμογή του.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ**)

Η Νέα Δημοκρατία ψηφίζει αυτό το νομοθέτημα που, πράγματι, συνιστά εναρμόνιση της ποινικής νομοθεσίας περί ανηλίκων με τα διεθνή κρατούντα, αλλά και με της εμπειρίες της χώρας μας και των άλλων χωρών.

Επιφευλόμην της ευκαιρίας, με την ιδιότητα του εισηγητού της Μειοψηφίας, κύριε Υπουργέ, για να σας ζητήσω, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας που έχετε, να μην αποστείτε από την προσπάθεια σύντομα να δώσετε την ευκαιρία στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και σε όλους της μηχανισμούς που παρακολουθούν την εφαρμογή της νομοθεσίας, να μπορέσουν να ανταποκριθούν στην πράξη σ' αυτά τα οποία σήμερα νομοθετούμε.

Δεν αξίζει τον κόπο σ' αυτόν τον τομέα να περιοριστούμε στη σφαίρα του νομικού συναισθηματισμού, αλλά επιβάλλεται εμπράκτως να αντιμετωπίσουμε ένα θέμα το οποίο, επαναλαμ-

βάνω, έχει να κάνει με τον ίδιο τον πολιτισμό μας.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα το δελτίο των επικαίρων ερωτήσεων της Πέμπτης 2 Οκτωβρίου 2003.

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ (Άρθρα 29 παρ.1, 130 παρ. 8 Καν. Βουλής)

1. Η με αριθμό 88/29.9.2003 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας κ. Μιλτιάδη Έβερτ προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με την πορεία του κρατικού προϋπολογισμού κλπ.

2. Η με αριθμό 90/29.9.2003 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας κ. Αντωνίου Σκυλλάκου προς τους Υπουργούς Δικαιοσύνης, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σχετικά με τις διώξεις συνδικαλιστών κλπ.

3. Η με αριθμό 89/29.9.2003 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Συνασπισμού της Αριστεράς των Κινημάτων και της Οικολογίας κ. Φώτη Κουβέλη προς τον Υπουργό Εξωτερικών, σχετικά με τη χρήση βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων και προσωπικών δεδομένων, για τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ταξιδεύουν στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Επίσης έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι από το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα ορίζεται ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος για τη συζήτηση του σημερινού νομοσχεδίου ο Βουλευτής Δωδεκανήσου κ. Βασίλειος Παπανικόλας.

Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ κ. Παναγιώτης Κουρουμπλής έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, η ιστορία έχει διδάξει πάρα πολλές φορές πως όταν μια συντεταγμένη πολιτεία, μια οργανωμένη κοινωνία δεν αφουγκράζεται και δεν οσμίζεται τις κοινωνικές διεργασίες, όταν δεν μπολιάζει τις πολιτικές αποφάσεις της με τις κατακτήσεις της επιστήμης, τότε είναι βέβαιο ότι η κοινωνία αυτή θα πληρώσει το επιτίμιο μιας τέτοιας αδιαφορίας, μιας τέτοιας αδυναμίας να προσαρμοστεί και να παρακολουθήσει τις κοινωνικές και επιστημονικές εξελίξεις.

Εισάγεται σήμερα ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπείας ένα σχέδιο νόμου που επιχειρεί να διαμορφώσει και να οικοδομήσει νέους θεσμούς σ' έναν ευαίσθητο τομέα που έχει να κάνει με την παιδική παραβατικότητα.

Διαβάζοντας κάποιος αυτό το σχέδιο νόμου, κάνοντας δηλαδή μια και μόνο αδρομερή περιφορά των διατάξεων, αντιλαμβάνεται ότι κεντρικός στόχος, στρατηγική δηλαδή που επιχειρεί να οικοδομήσει αυτό το σχέδιο νόμου είναι να αναπτυχθεί στο έπακρο η δυνατότητα χρήσης της πρόληψης και της θεραπείας και να τεθεί στα ακρότατα όρια, να εκτοπιστεί δηλαδή στα ακρότατα όρια θα έλεγα της νομιμότητας η λογική της καταστολής.

Είναι συγκεκριμένη επιλογή, βασισμένη σε σύγχρονα δεδομένα, στηριγμένη σε επιστημονικά δεδομένα, που έχουν να κάνουν με το ρόλο της παιδαγωγικής, μιας παιδαγωγικής που επιχειρεί να αντικαταστήσει τη λογική της ποινής, να επιφέρει δηλαδή τη διαπαιδαγώγηση όχι δια της ποινής, αλλά στη θέση της ποινής. Είναι μια προσπάθεια που πραγματικά αναδεικνύει την ανάγκη να υπάρξει στροφή στον τομέα αυτό, γιατί έτσι πιστεύουμε -και έτσι η επιστήμη ορίζει και προσδιορίζει- ότι μπορεί να έχουμε τα καλύτερα προσδοκώμενα αποτελέσματα, σε ό,τι αφορά τη συμπεριφορά ενός παραβατικού νέου.

Οι μετρήσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα και εδώ και σε άλλες χώρες -το αποτέλεσμα δηλαδή της κοινωνικής και επιστημονικής εμπειρίας και εδώ, αλλά και αλλού- δείχνουν και καταδεικνύουν με βεβαιότητα ότι έχουμε θετικότερα αποτελέσματα, όταν λαμβάνονται μέτρα επιμορφωτικά, μέτρα θεραπευτικά και αποφεύγουμε τη λογική της στέρησης της ελευθερίας των νέων και του εγκλεισμού του σε διάφορα καταστήματα.

Βλέπει κανείς, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, μέσα από τις διατάξεις αυτού του νομοσχεδίου, όπως προείπα, ότι το αυτό έχει μοιλαστού με τον προβληματισμό και την επιστημονική κατάρτιση που υπάρχει τα τελευταία χρόνια.

Έτσι, διαπιστώνει κανείς ότι λαμβάνονται υπ' όψιν οι απόψεις διεθνών κειμένων και πορισμάτων, όπως είναι η Σύμβαση των

Ηνωμένων Εθνών, η οποία έγινε νόμος του ελληνικού κράτους με το ν. 2101, ή η Ευρωπαϊκή Σύμβαση που έγινε νόμος του ελληνικού κράτους με το ν. 2502.

Επίσης λαμβάνονται υπ' όψιν και μία σειρά από άλλα διεθνή κείμενα είτε του Συμβουλίου της Ευρώπης, δηλαδή πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει για τον ευαίσθητο αυτόν τομέα το Συμβούλιο της Ευρώπης είτε των Ηνωμένων Εθνών, όπως είναι οι κανόνες του Πεκίνο, του Ριάντ και μία σειρά από άλλα διεθνή κείμενα.

Πρέπει να πω, από την εμπειρία μου στο Κοινοβούλιο, ότι αυτές οι συνεδριάσεις τόσο στην επιτροπή όσο και στην Ολομέλεια, είναι, ίσως, από τις πιο όμορφες συνεδριάσεις του Κοινοβουλίου, γιατί πραγματικά όλες οι πτέρυγες προσέρχονται μ' έναν τέτοιο τρόπο και με μία διάθεση, ώστε να ενσταλάξουν την επιστημονική τους γνώση, την εμπειρία τους, την πολιτική τους πρόταση στη διαμόρφωση και στην τελική μορφοποίηση αυτού του σχεδίου νόμου, ώστε οι νέοι θεσμοί, που θα διαμορφωθούν και θα μορφοποιηθούν στα πλαίσια αυτού του σχεδίου νόμου, να είναι θεσμοί ικανοί, λειτουργικοί και αποτελεσματικοί. Πρέπει να είναι, δηλαδή, θεσμοί που δεν θα είναι αποστασιοποιημένοι και αποστεωμένοι από τα κοινωνικά προβλήματα.

Επίσης πρέπει να είναι θεσμοί ζωντανοί που πραγματικά θα αποδείξουν στο μέλλον ότι ως σύλληψη και ως επιλογή ήταν σωστοί. Θα είναι, δηλαδή, θεσμοί που θα μπορούν αποτελεσματικά και αποφασιστικά να αναχαιτίσουν όλα εκείνα τα φαινόμενα που βιώνουμε στην εποχή μας, φαινόμενα που απειλούν να επιχωματώσουν σημαντικά τμήματα της κοινωνίας. Πρέπει να είναι θεσμοί που θα αντιστέκονται στα φαινόμενα, τα οποία δημιουργούν δυσκαμψία στη λειτουργία του δημόσιου τομέα, της Δημόσιας Διοίκησης, ιδιαίτερα σε ζητήματα που έχουν να κάνουν με την παιδική παραβατικότητα.

Έρχεται το σχέδιο νόμου να παρέμβει με μία σειρά δέσμης μέτρων, επιχειρώντας να ανανεώσει το δικαίό μας σύστημα σε ό,τι αφορά την παιδική παραβατικότητα. Παρεμβαίνει, αλλά και επί της ουσίας, αλλά και στο χώρο της δικονομίας ακριβώς γιατί θέλει, παρεμβαίνοντας στο δίκαιο και στα σημεία που αφορούν τη θέσπιση ποινικών διατάξεων, οι οποίες έρχονται να κρίνουν τη συμπεριφορά ενός νέου, να παράσχει με αυτόν τον τρόπο στο δικαστήριο τη δυνατότητα πολλών επιλογών.

Έχουμε, λοιπόν, παρέμβαση σε ό,τι αφορά τη διάκριση σε παιδιά και εφήβους και την οριοθέτηση, σε ορισμένες περιπτώσεις, χρονικών ορίων.

Ακόμη, έχουμε μία δέσμη μέτρων, που τίθεται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου, ώστε να φθάσει το δικαστήριο σε βαθμό που να αντιμετωπίζει, αν είναι δυνατόν, εξατομικευμένα την κάθε περίπτωση, με σκοπό τα μέτρα που θα χρησιμοποιηθούν, είτε αυτά είναι επιμορφωτικά και αναμορφωτικά είτε είναι θεραπευτικά, πραγματικά να δώσουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τη μετέπειτα πορεία της ζωής του νέου.

Έχουμε περιορισμό των περιπτώσεων στέρησης της ελευθερίας του νέου, που θα έλεγα ότι είναι πολύ σημαντική παρέμβαση, γιατί ακριβώς αναδεικνύει τη χρήση των νέων επιστημονικών μεθόδων και της παιδαγωγικής μέσα από την ανάπτυξη και λειτουργία αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων. Έχουμε μία σειρά μέτρων που έχουν να κάνουν με το συνδυασμό αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων.

Ένα άλλο μέτρο που έχουμε, είναι η κατάργηση της αοριστίας της ποινής.

Επιπλέον έχουμε και νέους θεσμούς, όπως είναι η χρήση της κοινωφελούς εργασίας, της αποζημίωσης, της ένταξης σε προγράμματα κατάρτισης κυκλοφοριακής αγωγής κλπ.

Έχουμε παράλληλα παρέμβαση και στο χώρο της δικονομίας, με την αναβάθμιση του ρόλου του εισαγγελέα, με τη διεύρυνση των δυνατοτήτων για την εφέσιμη ποινή, με τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων του καθ' ύλην αρμοδίου δικαστηρίου. Μια σειρά δηλαδή δικονομικών παρεμβάσεων που διευκολύνουν και καθιστούν πιο λειτουργική τη διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης σε ό,τι αφορά αυτό τον ευαίσθητο τομέα.

Βεβαίως εδώ τίθεται μία σειρά ζητήματα, κύριε Υπουργέ, που έχουν να κάνουν και με τις υποδομές στο χώρο που απονέμεται η δικαιοσύνη -ιδιαίτερα στο χώρο των ανηλίκων- αλλά και σε

ό,τι αφορά την επιλογή των δικαστών αν κάθε φορά οι δικαστές είναι οι ενδεδειγμένοι και οι έχοντες την καλύτερη επιστημονική και κοινωνική κατάρτιση πάνω σ' αυτά τα ζητήματα, ώστε πραγματικά να αντιμετωπίζουν με την απαραίτητη γνώση αυτό τον πολύ ευαίσθητο τομέα της δικαιοσύνης.

Παράλληλα, έχουμε δέσμη μέτρων που διαβαθμίζονται και που ορίζεται κάθε φορά ότι θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ή να χρησιμοποιούνται τα επεικότερα μέτρα, προκειμένου να έχουμε το καλύτερο αποτέλεσμα.

Έχουμε μια σοβαρότατη θα έλεγα παρέμβαση στο χώρο χρήσης των ναρκωτικών. Μειώνεται η ποινή για τους χρήστες από πέντε χρόνια στον ένα χρόνο, γιατί η ίδια η ζωή, η ίδια η πρακτική απέδειξε ότι οι ποινές αυτές είναι υπερβολικές και δεν χρησιμοποιούνται.

Επίσης έχουμε τη θέσπιση ενός σοβαρότατου κινήτρου που έχει να κάνει με την έγγραφη της πράξης στο Ποινικό Μητρώο. Δίδεται η ευκαιρία σ' ένα νεαρό που έχει παραβεί το νόμο για πρώτη φορά, εφόσον δεν υποτροπιάσει για πέντε χρόνια, να μην εγγραφεί αυτή η πράξη στο Ποινικό Μητρώο. Είναι θα έλεγα ένα αναχαϊστικό μέτρο στην τάση ενδεχομένως που μπορεί να υπάρξει σε τέτοιου είδους φαινόμενα.

Μια άλλη σημαντική παρέμβαση που υπάρχει στο σχέδιο νόμου, είναι η κατάργηση φορτισμένων αρνητικά και αδόκιμων επιστημονικά όρων. Όσοι ασχολούνται, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με τα ζητήματα της κοινωνιολογίας, μπορούν ίσως να καταλάβουν περισσότερο πόσο σημαντική είναι αυτή η παρέμβαση. Πόσο δηλαδή αρνητικά λειτουργεί στο να συντηρούνται και να τροφοδοτούνται τα φαινόμενα του ρατσισμού, των στερεοτύπων των στιγμάτων από την κακή χρήση ορολογιών που πραγματικά δεν κουβαλούν την καλύτερη κοινωνική έκταση. Γι' αυτό πιστεύω πως οι διατάξεις του συγκεκριμένου νομοσχεδίου που περιλαμβάνουν ακριβώς τη χρησιμοποίηση αυτών των νέων ορολογιών συμβάλλουν ακόμα περισσότερο στο να καθιστούν αυτό το σχέδιο νόμου, ένα σχέδιο νόμου που πραγματικά συμβάλλει στην προώθηση αυτού του μεγάλου ζητήματος απέναντι στο οποίο έχουμε ευθύνη και συνευθύνη -και πολιτική ευθύνη και κοινωνική ευθύνη- όλοι να εργαζόμαστε και να συνεργαζόμαστε, προκειμένου αυτός ο ευαίσθητος τομέας να τύχει της καλύτερης συμπεριφοράς εκ μέρους της πολιτείας.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τίθεται το θέμα των υποδομών και της στελέχωσης. Ωστόσο, η θέσπιση θεσμών, κατά την προσωπική μου άποψη και εκτίμηση, επενεργεί θα έλεγα αρνητικά -στη λογική, αν δεν προχωρήσει η στελέχωση και η δημιουργία των υποδομών- σ' αυτόν που επιχειρεί τη θέσπιση των θεσμών. Γιατί ακριβώς αναδεικνύει το έλλειμμα που υπάρχει και σε υποδομές και σε στελεχιακό δυναμικό και ως εκ τούτου μπορεί κανείς να ασκήσει πολύ πιο έντονη κριτική απέναντι στον εμπνευστή των θεσμών και όχι σ' εκείνον που πραγματικά έχει βούληση να κάνει πράξη τους θεσμούς, ώστε να μπορούν να υπηρετήσουν με ουσιαστικό τρόπο την κοινωνία.

Νομίζω ότι οι ανακοινώσεις του Υπουργού στην επιτροπή για το γεγονός ότι αυτήν τη στιγμή έχουμε εκατόν πενήντα νέους, κοινωνικούς κυρίως, επιστήμονες, οι οποίοι έρχονται να αιμοδοτήσουν την υλοποίηση του δικαϊκού συστήματος και τις υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, θα έλεγα ότι είναι μια ουσιαστική απόδειξη της βούλησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης να στηρίζει αυτόν τον τομέα.

Οφείλουμε, λοιπόν, και όλοι εμείς να ασκούμε κάθε φορά την παραγωγική και δημιουργική μας κριτική, πιέζοντας την Κυβέρνηση να επιδεικνύει το μεγαλύτερο δυνατό ενδιαφέρον σε αυτές τις ομάδες του πληθυσμού που στο κάτω, κάτω δεν μπορούν λόγω και της ιδιαιτερότητάς τους, λόγω και της ηλικίας του να διεκδικήσουν τέτοιου είδους δικαιώματα. Οφείλουμε κάθε φορά να υποκαθιστούμε αυτήν την αδυναμία τους μ' έναν πολιτικό, παραγωγικό λόγο πιέζοντας κάθε φορά για την εξασφάλιση των απαραίτητων πιστώσεων, ώστε πραγματικά να μην βιώσουμε το φαινόμενο που η θεωρία το ορίζει ως «απόσταση μη στήριξης τέτοιων θεσμών».

Πιστεύω, όμως, ότι το Υπουργείο με την προσπάθεια που ήδη έχει εκδηλώσει για τη στελέχωση και με τη βούληση να προχωρήσει στη συνεχή επιμόρφωση και αυτών που είναι σήμερα στο

Υπουργείο και στις υπηρεσίες του, αλλά και των νέων -διότι σήμερα έχει αποδείξει η ίδια η επιστήμη ότι ένα στέλεχος όταν δεν επιμορφώνεται συνεχώς, όταν δεν μοιλιάζεται η σκέψη του και ο προβληματισμός του από τα νέα δεδομένα, πολλές φορές καθίσταται αντιπαραγωγικό άτομο στη Δημόσια Διοίκηση- με συνεχή προσπάθεια, λοιπόν, και σε ό,τι αφορά τη στελέχωση και τις υποδομές και σε ό,τι αφορά την επιμόρφωση, την εκμάθηση όλων αυτών των ανθρώπων με βάση τα νέα δεδομένα του τρόπου διαπαιδαγώγησης των νέων, όχι μόνο θα αποτυπώσουμε με εύλογτο τρόπο τον καθρέφτη της δημοκρατίας, την οποία όλοι θέλουμε να στηρίξουμε και να υποστηρίξουμε, αλλά θα έχουμε προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες σ' αυτό τον πολύ ευαίσθητο τομέα.

Κλείνοντας οφείλω να πω, κύριε Πρόεδρε, ότι πρέπει να αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας σε αυτό τον ευαίσθητο τομέα, αν δεν θέλουμε να βιώσουμε εκείνο που ένας σύγχρονος διανοητής λέει με πολύ ανάγλυφο τρόπο: «Μην αμελείτε, μην αμελείτε, πάρτε νερό, το μέλλον φέρνει ξηρασία». Και εμείς αν δεν θέλουμε να νιώσουμε αυτό το πολύ οδυνηρό φαινόμενο ως κοινωνία και ως πολιτεία, θα πρέπει να εργαστούμε με αποφασιστικό και αποτελεσματικό τρόπο πάνω σ' αυτόν τον ευαίσθητο τομέα της παραβατικότητας των ανηλίκων.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Πάντως η νέα γενιά μας δείχνει σε κάθε ευκαιρία -το είδαμε και πρόσφατα στη Βουλή των Εφήβων- ότι μπορούμε να είμαστε αισιόδοξοι για το μέλλον. Η σκυτάλη θα περάσει σε καλά χέρια.

Κύριοι συνάδελφοι έχω την τιμή να σας ανακοινώσω ότι τη συνεδριάσή μας παρακολουθούν, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» με θέμα: «Η Ελλάδα των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913», πενήντα έξι μαθητές και δυο συνοδοί -δάσκαλοι από το 8ο Δημοτικό Σχολείο Πετρούπολης.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Το λόγο έχει ο κ. Φώτης Κουβέλης, εκ μέρους του Συνασπισμού της Αριστεράς των Κινήσεων και της Οικολογίας.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Κύριοι συνάδελφοι, είναι πάρα πολύ σημαντικό το γεγονός ότι η Βουλή των Ελλήνων, επ' ευκαιρία του συγκεκριμένου νομοσχεδίου, συζητά για το τεράστιο κοινωνικό μέγεθος που είναι η παραβατικότητα των ανηλίκων.

Δυστυχώς, η παραβατικότητα των ανηλίκων αυξάνεται με ρυθμούς οι οποίοι είναι επικίνδυνοι. Ταυτόχρονα, αυτοί οι ρυθμοί επιβάλλουν τη λήψη των αναγκών των μέτρων, όχι κυρίως κατασταλτικών, αλλά πρωτίστως προληπτικών.

Υπάρχουν πάρα πολλές έρευνες και μελέτες που αναδεικνύουν τα αίτια που εξωθούν τους νέους σε παραβατικότητα και ουδείς δικαιούται να σιωπά ή και να ερσησυχάζει, όταν θέλει να αντιμετωπίσει αυτό το τεράστιο μέγεθος της παραβατικότητας των ανηλίκων με κατασταλτικά μέτρα.

Αυτό το οποίο υποστηρίζω σε καμία περίπτωση δε θέλει να αντιστρατευτεί τις ρυθμίσεις του συζητούμενου νομοσχεδίου. Το συζητούμενο νομοσχέδιο έχει πάρα πολλές θετικές ρυθμίσεις οι οποίες εδράζονται σε μία και μόνο παραδοχή: Όχι φυλακή, όχι κράτηση για τους ανηλίκους, αλλά αναμορφωτικά μέτρα.

Κύριοι συνάδελφοι, είναι προτιμότερη η λήψη και η εξασφάλιση αναμορφωτικών μέτρων από τον εγκλεισμό του ανήλικου παραβάτη σε σωφρονιστικό κατάστημα, ή, απλούστερα, στη φυλακή. Το συζητούμενο σχέδιο νόμου έχει αυτήν τη φιλοσοφία, έχει αυτήν την ιδεολογία. Δε θέλει τη φυλακή, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αλλά θέλει την αναμόρφωση του νέου παραβάτη με σύγχρονες παραδοχές, με σύγχρονες μεθόδους, οι οποίες αντιστοιχούν στην ευαίσθητη αυτή ηλικία των νεαρών παραβατών.

Κύριοι συνάδελφοι, η άποψη ότι χρειάζονται αναμορφωτικά μέτρα κι όχι εγκλεισμός για τον ανήλικο, επιβεβαιώνεται μέσα από μία σειρά στατιστικές μελέτες και έρευνες. Έχω στα χέρια μου μία εξαιρετικά ενδιαφέρουσα έρευνα από ομάδα ερευνητών υπό τον καθηγητή της Εγκληματολογίας κ. Νέστορα Κου-

ράκη, η οποία καταγράφει πάρα πολλά σημαντικά, όσο και ενδιαφέροντα στοιχεία που βρίσκονται σε συνάφεια με το συζητούμενο σήμερα νομοσχέδιο. Θέλω να θέσω στην κρίση σας μερικά απ' αυτά.

Επιβεβαιώνεται η ερευνητική υπόθεση ότι οι ανήλικοι κρατούμενοι που εγκλείονται σε σωφρονιστικά καταστήματα ακολουθούν στη συνέχεια μία εγκληματική σταδιοδρομία. Αυτό ισχύει κυρίως για ανήλικους που διαπράττουν σοβαρές αξιόποινες πράξεις με ποινή στέρησης της ελευθερίας από δύο έτη και πάνω.

Η σχετική μελέτη αναφέρει: «Πράγματι, από τους ερωτηθέντες ανήλικους αυτής της κατηγορίας, η συντριπτική τους πλειονότητα είχαν ήδη εγκλειστεί και προηγουμένως σε σωφρονιστικά καταστήματα, γεγονός που καταδεικνύει την απόλυτη αποτελεσματικότητα του σωφρονισμού, ιδίως μέσα στις γνωστές συνθήκες της ομοφυλοφιλίας και των ξυλοδαρμών που πολλές φορές επικρατούν στα σωφρονιστικά καταστήματα και την ανάγκη αναζήτησης άλλων μεθόδων αντιμετώπισης της παραβατικότητας των ανηλίκων».

Συνεχίζει η μελέτη- έρευνα: «Ιδιαίτερα σημαντικός αναδύεται από την έρευνα και ο ρόλος των ναρκωτικών στη ζωή των ανηλίκων που μετεξελίχθηκαν σε παραβάτες του νόμου. Σε ένα μεγάλο ποσοστό, οι ερωτηθέντες παραδέχθηκαν με παρηρησία ότι έχουν δοκιμάσει ναρκωτικά κυρίως πριν από τον εγκλεισμό τους, ενώ στον αντίστοιχο γενικό πληθυσμό το ποσοστό αυτό δε φαίνεται να υπερβαίνει το 23% του πανελλαδικού δείγματος».

Τρίτη συγκλονιστική διαπίστωση της έρευνας: «Βασικό πόρισμα είναι οι ατομικοί και οι οικογενειακοί λόγοι που ωθούν τους ανήλικους στην παραβατικότητα και αργότερα στην εγκληματικότητα. Εδώ πρόκειται κυρίως για φτωχά και αμόρφωτα παιδιά με διαταραγμένες οικογενειακές σχέσεις και πρόωρη απομάκρυνση από το σπίτι και από το σχολείο».

Αγαπητοί συνάδελφοι, έκανα αναφορά στη μελέτη αυτή για να καταδείξω πόσο αναγκαίο είναι αυτά τα αναμορφωτικά μέτρα να εξασφαλίζουν και μία υποδομή που θα στηρίζει την αποτελεσματικότητά τους.

Και είναι κοινός τόπος ότι τα δικαστήρια ανηλίκων δεν έχουν τις αναγκαίες υποδομές. Λείπει δραματικά η αποτελεσματική υπηρεσία των επιμελητών ανηλίκων. Και όσοι επιμελητές ανηλίκων σήμερα υπηρετούν στα δικαστήρια, αγωνίζονται, μοχθούν, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο εξαιρετικά δύσκολο όσο και ευαίσθητο έργο τους που είναι η συστηματική και επί της ουσίας παρακολούθηση του ανήλικου, πριν από τη σχετική δίκη του στο δικαστήριο ανηλίκων, αλλά και μετά την κρίση του δικαστηρίου.

Διότι, κύριοι συνάδελφοι, αν για παράδειγμα το δικαστήριο ανηλίκων λάβει μια απόφαση για έναν παραβάτη ανήλικο ότι πρέπει να ενταχθεί υπό την οικογενειακή προστασία και κηδεμονία με έναν εντατικό τρόπο, εάν δεν έχει τον επιμελητή ανηλίκων να παρακολουθήσει το ζήτημα αυτό, να ελέγξει αν εφαρμόζεται τη απόφαση του δικαστηρίου ανηλίκων, τότε το αναμορφωτικό μέτρο απλώς θα εξαγγέλλεται, θα στερείται περιεχόμενου και κατά συνέπεια θα στερείται αποτελεσματικότητας.

Απουσιάζουν, κύριε Υπουργέ, από τα δικαστήρια ανηλίκων οι αναγκαίοι επιστήμονες, οι ψυχολόγοι, οι κοινωνιολόγοι, αυτοί δηλαδή που μπορούν να καθιστούν τα δικαστήρια ανηλίκων έναν ουσιαστικό μηχανισμό αντιμετώπισης της παραβατικότητας των ανηλίκων, όχι με την επιβολή ποινών, αλλά με τη λήψη εκείνων των αναμορφωτικών μέτρων που αρμόζουν και αντιστοιχούν κάθε φορά και στην ψυχολογία και στην οικογενειακή κατάσταση, αλλά και στην κοινωνική κατάσταση του φερομένου ως παραβάτη ανηλίκου.

Νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι αυτό το νομοσχέδιο από την ώρα που θα καταστεί νόμος και θα καταστεί νόμος πιστεύω με τη σύμφωνη γνώμη των περισσοτέρων Βουλευτών, θα πρέπει να εξασφαλίσει τη λήψη εκείνων των μέτρων που θα καθιστούν το νομοθέτημα ενεργό και αποτελεσματικό. Εάν δεν υπάρξουν οι κατάλληλες υποδομές, αν δεν υπάρξει το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό, δυνατόν ειδικών επιστημόνων, επιμελητών ανηλίκων, ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, τότε θα έχουμε έναν εξαιρετικά ενδιαφέροντα νόμο από θεωρητικής και επιστημονικής

απόψεως, αλλά θα έχουμε έναν ανενεργό νόμο, ένα νόμο που δεν θα μπορεί να εφαρμόζεται.

Κύριοι συνάδελφοι, υποστηρίζω την άποψη ότι η παραβατικότητα των ανηλίκων, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται από τα δικαστήρια των ανηλίκων με τη δέουσα προσοχή και ευαισθησία, αλλά και με τον κατάλληλο εξοπλισμό που πρέπει να διαθέτουν οι δικαστές που στελεχώνουν τα δικαστήρια ανηλίκων.

Απευθυνόμενος στη Διαρκή Επιτροπή προς τον κύριο Υπουργό Δικαιοσύνης του ζήτησα να εξασφαλιστούν εκείνες οι ρυθμίσεις που θα επιτρέψουν την παρουσία ικανών δικαστών ανηλίκων.

Δεν μπορεί, κύριοι συνάδελφοι, ο οποιοσδήποτε δικαστής να δικάσει υποθέσεις παραβατικότητας ανηλίκων. Πρέπει να έχει την κατάλληλη μόρφωση, πρέπει να έχει εξασφαλισμένη την κατάλληλη όσο και ανάλογη ευαισθησία. Κατά συνέπεια θα πρέπει διαρκώς να επιμορφώνεται και να επιμορφώνεται όχι με τη στενή νομική άποψη, όχι στο πλαίσιο μιας στενής δικαιοκής αντίληψης, αλλά ευρύτερα, με προσλαμβάνουσες από το χώρο της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της επιστήμης εν πάση περιπτώσει στην ολότητά της, που θεωρεί ως σημαντικό μέγεθος τον ανήλικο. Και νομίζω ότι δεν υπάρχει κανείς που να έχει αντίρρηση επ' αυτού.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Κύριοι συνάδελφοι, εκεί στα έδρανα της Νέας Δημοκρατίας, φτάνουν έως εδώ οι «ψίθυροι» σας! Τους ακούει και ο ρήτορας και εγώ στο προεδρείο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ: Θα μπορούσατε να πείτε «κύριοι συνάδελφοι» σκέτο και όχι «κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γείτονας): Το είπα για εντοπισμό... Δεν ήταν ονομαστική αναφορά.

Ορίστε, κύριε Κουβέλη, συνεχίστε παρακαλώ!

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ: Είναι βέβαιο ότι οι συνάδελφοι έχουν ερεθισθεί από το ενδιαφέρον των όσων διατυπώνονται για τους ανήλικους και προφανώς σχολιάζουν τις απόψεις θετικά θέλω να ελπίζω, κύριε Παναγιωτόπουλε που έχω την τιμή να διατυπώνω ομιλώντας ως ειδικός αγορητής για το συγκεκριμένο νομοθέτημα.

Εν πάση περιπτώσει, κύριοι συνάδελφοι, είναι σημαντικό αυτό το νομοθέτημα. Οι επιμέρους επιφυλάξεις μου ή και αντιρρήσεις μου σε ό,τι έχει σχέση με την κρίση των δικαστών για τη μελλοντική επικινδυνότητα του ανήλικου –υπάρχει συγκεκριμένη διάταξη που εξακολουθώ να τη θεωρώ σημαντική και στη συζήτηση επί των άρθρων ειδικότερα θα αναφερθώ– δεν αναιρούν τη συνολική παραδοχή όσο και θέση μου ότι το νομοθέτημα αποτελεί πραγματική καινοτομία στο χώρο της ποινικής δικαιοσύνης αναφορικά με τον ανήλικο παραβάτη.

Θεωρώ επίσης, πάρα πολύ σημαντικό το γεγονός ότι οι παραβάσεις του ανήλικου από την ώρα που βεβαιώνονται από το δικαστήριο ανηλίκων, δε θα εγγράφονται στο ποινικό του μητρώο, γιατί σκεφθείτε έναν ανήλικο παραβάτη να τον συνοδεύει ένα ποινικό μητρώο στο οποίο θα αναγράφεται μία πράξη παράνομη, μία πράξη παραβατικότητας όταν αυτή έχειπραχθεί επί παραδείγματι στην ηλικία των δεκαέξι, δεκαεπτά ετών, εφ' όρου ζωής. Είναι μία πάρα πολύ θετική ρύθμιση και θέλω να πιστεύω ότι στο πλαίσιο αυτής της ρυθμίσεως θα εξασφαλιστεί και η απάλειψη από τα ποινικά μητρώα των συγκεκριμένων καταγραφών για όλους εκείνους που ως ανήλικοι έκαναν παράνομες πράξεις και έχει εγγραφεί αυτή η παρανομία στο ποινικό τους μητρώο.

Νομίζω ότι υπάρχει η δυνατότητα και είναι ευχάριστο το γεγονός ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ο παρών Υπουργός Δικαιοσύνης θετικά αντιμετωπίζει και την απάλειψη από το ποινικό μητρώο και των παραβατών ανηλίκων του παρελθόντος, τις πράξεις ακριβέστερα για τις οποίες τιμωρήθηκαν από το δικαστήριο ανηλίκων.

Ολοκληρώνοντας, κύριοι συνάδελφοι, θα πω για άλλη μια φορά. Δε φτάνει να έχουμε ένα σημαντικό νομοθέτημα, όπως θα είναι αυτό το νομοθέτημα. Δε φτάνει να έχουμε καινοτόμες και πρωτοποριακές ρυθμίσεις και λύσεις. Και υπάρχουν τέτοιες λύσεις.

Πρέπει αυτός ο νόμος, αυτοί οι νόμοι που προβλέπουν σημαντικά πράγματα να εφαρμόζονται. Και για να εφαρμοστούν χρειάζονται την αναγκαία υποδομή, κυρίως χρειάζονται την κατάλληλη στελέχωση από ανθρώπους που θα μπορούν να υπηρετούν τις προωθούμενες διαδικασίες για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων. Και βεβαίως, παραμένει σε εκκρεμότητα το μεγάλο κοινωνικό όσο και πολιτικό ζήτημα, η αντιμετώπιση των αιτίων που παρωθούν τους νέους σε παραβατικές συμπεριφορές. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο ζήτημα για το οποίο θα χρειαζόταν και άλλη συζήτηση και βεβαίως και μια καθολική πολιτική βούληση για την αντιμετώπιση αυτών των αιτίων που ρηγματώνουν αυτήν την ευαίσθητη ηλικία, την ηλικία των νέων ανθρώπων, οι οποίοι επιλέγουν αντί της δυναμικής συμμετοχής στη ζωή, την παραβατική συμπεριφορά.

Ψηφίζω επί της αρχής το σχέδιο νόμου.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτόνας): Ο κ. Σκυλλάκος έχει το λόγο εκ μέρους του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Το νομοσχέδιο αυτό που φέρνει το Υπουργείο Δικαιοσύνης, όπως και άλλα νομοσχέδια του ίδιου Υπουργείου, αλλά και άλλων Υπουργείων, προσπαθεί να κάνει κάποιες βελτιώσεις σε σχέση με την αντιμετώπιση των ανηλίκων παραβατών. Όμως είναι ένα νομοσχέδιο, όπως και πολλά άλλα, όπως ανέφερα, που ουσιαστικά διαχειρίζεται την υπάρχουσα κατάσταση και αυτό γιατί κατά τη γνώμη μας, παρά τις θετικές διατάξεις που υπάρχουν, δεν θα υπάρξει αποτελεσματικότητα, δε θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα.

Βλέπω ότι στην εισηγητική έκθεση γίνεται λόγος για ανάγκη πρόληψης, κοινωνικής επανένταξης και φυσικά ακόμη να περιοριστεί σαν μέθοδος ο εγκλεισμός σε καταστήματα κράτησης για τους ανηλίκους.

Αν τα πάρουμε ένα ένα, το ζήτημα της πρόληψης και της κοινωνικής επανένταξης, βεβαίως δεν λύνονται από το νομοσχέδιο. Δεν μπορεί ένας νόμος να λύσει αυτά τα ζητήματα. Χρειάζεται δέσμη μέτρων από μια κυβέρνηση. Χρειάζεται μια διαφορετική πολιτική.

Γιατί τα λέμε αυτά; Γιατί ναι μεν σωστά τα λέει η εισηγητική έκθεση, αλλά και αυτή η Κυβέρνηση και οι προηγούμενες δουλύνουν σε αντίθετη κατεύθυνση. Οι κυβερνήσεις που έχουν υιοθετήσει ως βασική κατεύθυνση την ελευθερία της αγοράς δημιουργούν το εξής πρόβλημα σε σχέση με την εγκληματικότητα. Οι κανόνες της αγοράς είναι «το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό», «πατάς επί πτωμάτων, για να κυριαρχήσεις» σε επίπεδο οικονομίας, επαγγέλματος. Αυτό από ηθικοπολιτική άποψη ανοίγει το δρόμο του ατομισμού που σε ακραίες καταστάσεις φτάνει μέχρι την εγκληματικότητα, την παραβατικότητα για τους ανηλίκους. Οι συνθήκες φτώχειας, ανεργίας, ανασφάλειας, κύματος προσφύγων λόγω των ανατροπών στις άλλες χώρες και των οικονομικών που ενθαρρύνουμε να πάρουν την καπιταλιστική κατεύθυνση, όλα αυτά ενισχύουν την εγκληματικότητα.

Αρα, λοιπόν, από τη μια ερχόμαστε να ψηφίσουμε διατάξεις που να αντιμετωπίζονται σωστά οι ανήλικοι, από την άλλη όμως θα αυξάνει η εγκληματικότητα στους ανηλίκους, όπως αυξάνεται συνολικά η εγκληματικότητα. Και δεν είναι φαινόμενο μόνο της Ελλάδας. Είναι φαινόμενο και στις άλλες χώρες. Οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι πολύ ισχυρή χώρα οικονομικά, το άκρον άωτον της ελεύθερης αγοράς. Γιατί εκεί αυξάνεται ραγδαία η εγκληματικότητα και ιδιαίτερα η εγκληματικότητα των ανηλίκων; Και εμείς ακολουθούμε αυτήν την πορεία, την πορεία που ακολούθησαν και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Γι' αυτό λέω ότι δεν θα υπάρξουν αποτελέσματα.

Το δεύτερο ζήτημα. Για να αντιμετωπιστεί, έστω και μερικά, στο σύστημα που ζούμε το πρόβλημα της εγκληματικότητας, ιδιαίτερα των ανηλίκων, θα πρέπει να δούμε τις υποδομές. Λέτε ότι φτιάχνετε κτήρια. Μακάρι, να έχει αυτό αποτέλεσμα, για να μην υπάρξει συνωστισμός στις φυλακές και να είναι ανθρώπινη η ζωή. Όμως, οι ρυθμοί αύξησης της εγκληματικότητας είναι πολλαπλάσιοι του ρυθμού των κτηρίων που φτιάχνετε. Και παρά τα μέτρα που παίρνετε, όπου φτάσαμε να μην μπαίνει φυλακή κάποιος, ακόμα και αν έχει καταδικαστεί σε τρία χρόνια, αν πληρώσει, και μολονότι ανατρέπουμε με άλλα νομοθε-

τήματα του Υπουργείου Δικαιοσύνης βασικούς κανόνες που ίσχυαν μέχρι σήμερα, ώστε με τεχνητό τρόπο να περιοριστεί ο αριθμός των εγκλειστών στις φυλακές, δεν ξέρω τότε και σε τι βαθμό θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα, διότι η κατάσταση από τη συζήτηση στην επιτροπή –το δεχθήκατε και εσείς εν μέρει– δεν είναι και τόσο καλή στις φυλακές των ανηλίκων, όπως και στις φυλακές των ενηλίκων. Δεν είναι ικανοποιητική στα Καταστήματα Κράτησης των Ανηλίκων, όπως τα λέμε.

Επίσης, με τι προσωπικό δουλεύει για τους ανηλίκους παραβατές και αριθμητικά και ποιοτικά; Έχουμε πολύ περιορισμένο αριθμό σε σχέση με τις οργανικές θέσεις των επιμελητών ανηλίκων. Αλλά και σε άλλες επιστημονικές κατηγορίες ανθρώπων που πρέπει να στηρίζουν και να βοηθήσουν αυτά τα παιδιά έχουμε μεγάλες ελλείψεις σε σχέση με τις οργανικές θέσεις. Οι οργανικές θέσεις όμως είναι καθορισμένες εδώ και δεκαετίες. Ο αριθμός των παραβατών είναι πολύ μεγαλύτερος. Έχει πάρει τυπικό χαρακτήρα ο επιμελητής ανηλίκων, ο ψυχολόγος, ο κοινωνικός λειτουργός. Λέτε ότι θα κάνετε εκατόν πενήντα δύο προσλήψεις τέτοιου προσωπικού. Επαρκούν αυτοί; Είναι σύμφωνα με τις ανάγκες. Μακάρι να γίνουν, αλλά δε λύνεται το πρόβλημα. Είμαστε πάρα πολύ πίσω.

Όσον αφορά την ποιότητα της παρεχόμενης βοήθειας, έχουν τις απαραίτητες γνώσεις; Οι δικαστές είναι γνώστες του πώς πρέπει να χειριστούν τα ζητήματα αυτά; Έχουν κάνει τα σεμινάρια; Έχουν πάρει εξειδίκευση; Μιλάμε για νέους ανθρώπους; Δεν μπορείς να τους κρίνεις, όπως τους άλλους. Πρέπει να τους βοηθήσεις. Οι εξειδικευμένοι επιστήμονες είναι πράγματι εξειδικευμένοι; Αυτό που λέμε «ανάδοχες οικογένειες» ή οικογένειες που έχουν πρόβλημα πώς βοηθούνται να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και να ξέρουν τις απαραίτητες επιστημονικές μεθόδους να βοηθήσουν τα παιδιά που τους δίνουμε την επιμέλεια;

Όλα αυτά τα ζητήματα έχουν σχέση με χρήματα, τι κονδύλια θα κοπούν και γι' αυτόν τον τομέα. Σε τελευταία ανάλυση έχουν σχέση με το τι χρήματα δίνονται από τον κρατικό προϋπολογισμό στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Τελικά είναι αν θα είναι κοινωνικός ο κρατικός προϋπολογισμός ή θα υποκύπτει στο σύμφωνο σταθερότητας της ΟΝΕ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης που λέει προϋπολογισμούς λιτότητας. Γι' αυτό δε θα προχωρήσουν ή δε θα προχωρήσουν όσο πρέπει αυτά τα ζητήματα.

Αυτά είναι η μια πλευρά του ζητήματος. Η άλλη πλευρά είναι οι διατάξεις που φέρνετε και οι οποίες σωστά κινούνται στη λογική να πάρουμε άλλα μέτρα αναμόρφωσης των ανηλίκων, διαπαιδαγώγησης, θεραπευτικά μέτρα και να περιορίσουμε όσο είναι δυνατόν τον εγκλεισμό ανηλίκων στα καταστήματα. Είναι στη σωστή κατεύθυνση λέμε, έχουμε βέβαια επιμέρους παρατηρήσεις.

Το πρώτο που θέλω να σχολιάσω και δεν είναι παρατήρηση αρνητικού περιεχομένου, είναι ότι σε πολλά ζητήματα αλλάζουμε την ορολογία. Καλώς κάνουμε και την αλλάζουμε την ορολογία. Εκεί που λέμε εγκληματικότητα των ανηλίκων, το κάνουμε παραβατικότητα. Εκεί που λέμε σωφρονιστικό κατάντημα το ονομάζουμε κατάντημα κράτησης ανηλίκων. Εκεί που λέμε τοξικομανείς τους λέμε εξαρτημένους. Καλό είναι αυτό γιατί παίζει ρόλο και η ψυχολογία. Αλλά όχι να το μεγαλοποιούμε σαν τομή για το νομοσχέδιο και ότι θα μας λύσει ουσιαστικά προβλήματα. Τα θεραπευτικά τα οποία προτείνονται βοηθούν στην κατεύθυνση αυτή, αλλά βεβαίως αν δεν υπάρξουν οι υποδομές θα μείνουν πολλά από αυτά κενά περιεχομένου. Λένε θα δίνουμε την επιμέλεια του ανηλίκου ή εντατική επιμέλεια στους γονείς. Και αν δεν μπορούν οι γονείς, σε ανάδοχη οικογένεια. Πώς βοηθούνται αυτοί για να χειριστούν το παιδί το οποίο έχει κάνει παράβαση; Ποιος θα βοηθήσει την ανάδοχη οικογένεια; Εκεί υπάρχουν πολλά ερωτηματικά.

Έρχομαι τώρα στις επιμέρους ενστάσεις μας σε σχέση με τα θεραπευτικά μέτρα. Περισσότερες λεπτομέρειες θα πούμε στην αυριανή συζήτηση επί των άρθρων. Τώρα αναφέρομαι επιγραμματικά. Σαν ένα θεραπευτικό μέτρο είναι να επιβάλουμε αντί για ποινή στον ανήλικο, κοινωνική εργασία, κάπου να προσφέρει την εργασία του, σε ένα νοσοκομείο, δεν ξέρω πού. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την απαγόρευση να εργάζονται τα

παιδιά στο ελληνικό δίκαιο κάτω από δεκαπέντε ετών. Το ελάχιστο όριο, λοιπόν, πρέπει να είναι αυτό. Δεν μπορεί να υπάρχει θεραπευτικό μέτρο ή εργασία για παιδιά κάτω των δεκαπέντε ετών.

Δεύτερον, σαν θεραπευτικό μέτρο μεταξύ των άλλων είναι να πληρώνουν πρόστιμο μέχρι 1000 ευρώ. Το παιδί τώρα, ο ανήλικος, ο έφηβος, να πληρώνει 1000 ευρώ. Τι πρέπει να κάνει; Να κλέψει για να πληρώσει τα 1000 ευρώ; Και αν είναι από φτωχή οικογένεια, όπως είναι συνήθως, να του πάρουμε 350.000 δραχμές για να τον θεραπεύσουμε; Είναι θεραπεία αυτό το πράγμα; Δεν το θεωρούμε σωστό.

Τρίτο ζήτημα, για την επέλαση των ανηλίκων από αλλοδαπών. Αν δεν είναι νομίμως οι γονείς τους στην Ελλάδα, υπάρχει δυνατότητα, όταν θα τον βγάλουμε υπ' όρων ή σε άλλες περιπτώσεις, να τον απελάσουν στο εξωτερικό, στη χώρα από την οποία προέρχεται. Αυτό τι σημαίνει; Τι σημαίνει νόμιμη οικογένεια, νομίμως να ζει στην Ελλάδα; Σημαίνει να έχει κάρτα εργασίας η οποία είναι προσωρινή μόνο για έξι μήνες με πολύ δύσκολη, διδαλόμενη διαδικασία και τέτοια κάρτα παίρνει ένας στους τρεις αλλοδαπούς. Αλλά υπάρχει δυνατότητα απέλασης. Δεν το θεωρούμε ούτε διαπαιδαγωγικό ούτε ανθρωπιστικό αυτά τα παιδιά να τα στέλνουμε επειδή οι γονείς τους δεν έχουν νόμιμη παραμονή και νόμιμη εργασία στη χώρα μας.

Άλλη παρατήρηση είναι για τα παιδιά –ενήλικες μεν- της μετεφηβικής ηλικίας από δεκαοκτώ μέχρι είκοσι ένα ετών. Είναι αόριστη η διατύπωση η διατύπωση που λέει αν δεν κριθεί σκόπιμο, να πάει σε κατάσταση εγκλεισμού για τους ανηλίκους. Μόνο αν κριθεί σκόπιμο. Αν δεν κριθεί σκόπιμο, θα πάει στις άλλες φυλακές που είναι ενήλικες. Δεκαεννέα χρόνων παιδί μαζί με τους ενήλικες. Ξέρετε τι παθαίνουν τα παιδιά αυτά εκεί που πηγαίνουν στις άλλες φυλακές. Λοιπόν, είναι πολύ αόριστο αυτό το αν κριθεί σκόπιμο ή αν δεν κριθεί σκόπιμο. Θα έπρεπε να είναι λίγο πιο συγκεκριμένο, να μην αφήνουμε μεγάλα περιθώρια στο δικαστή, να στέλνει τον ανήλικο στις φυλακές των ενηλίκων.

Αυτές είναι ορισμένες από τις βασικές παρατηρήσεις, δηλαδή το ζήτημα της διάστασης ανάμεσα σε θετικές διατάξεις και στα μέτρα, οικονομικά και άλλα, τα οποία θα έπρεπε να παρθούν για να αλλάξει η κατάσταση. Υπάρχει μία αντίφαση. Αυτός είναι ένας τομέας σημαντικός αντίθεσης δικής μας σε σχέση με την αρχή του νομοσχεδίου.

Υπάρχει όμως και κάτι ακόμα πιο σημαντικό που έχει να κάνει με αυτές καθ' αυτές τις διατάξεις. Είναι οι διατάξεις για τα ναρκωτικά.

Επαναλαμβάνω: Υπάρχουν δύο τάσεις. Η μία τάση, την οποία υποστηρίζει το ΚΚΕ και άλλοι συνάδελφοι στην Αίθουσα –το γνωρίζω– ότι πρέπει να μην αποποινικοποιηθούν τα –όπως λέγονται– μαλακά ναρκωτικά, να μην ανοίξει ο δρόμος της νομιμοποίησης της χρήσης των ναρκωτικών, όπως έχει γίνει στην Ολλανδία και σε άλλες χώρες. Όχι γιατί θέλουμε να τιμωρούνται ιδιαίτερα οι ανήλικοι, αλλά και οι ενήλικες, αλλά για να λειτουργεί αποτρεπτικά στο να κάνει χρήση, να δεθεί με τα ναρκωτικά. Η απειλή της ποινής δρα αποτρεπτικά. Αν είναι νόμιμος, θεωρείται ότι έχει νομιμοποιηθεί, τότε είναι πιο ελαστική η συνειδήσή του και προχωράει πιο εύκολα στο να πάρει το ναρκωτικό. Αυτή είναι η δική μας άποψη.

Υπάρχει όμως και η άλλη άποψη –που υπάρχει και στο χώρο του ελληνικού Κοινοβουλίου και στο εσωτερικό των κομμάτων– που λέει να τα αφήσουμε ελεύθερα τα μαλακά τουλάχιστον καταρχήν. Υπάρχει, λοιπόν, μία διαπάλη.

Στην επιτροπή το βάλαμε αυτό το ζήτημα. Ο κύριος Υπουργός μας είπε ότι ανάμεσα στις δύο απόψεις που υπάρχουν βρήκε τη χρυσή τομή και κάνουμε ένα βήμα –το οποίο το θεωρεί λογικό το Υπουργείο– στον περιορισμό –να μην πω αποποινικοποίηση– της ποινικοποίησης. Να δείτε, όμως, πώς είναι συνδεδεμένα με τα προγράμματα αποκατάστασης και τι επιπτώσεις θα έχει στο να μην πηγαίνουν στα προγράμματα αποκατάστασης.

Τι ίσχυε μέχρι τώρα; Έως τώρα εάν για δική σου χρήση είχες πάρει ναρκωτικά, η απειλή του ποινικού νομοθέτη ήταν μέχρι πέντε χρόνια φυλακή. Βεβαίως, τα δικαστήρια έπαιρναν απο-

φάσεις για λιγότερο χρόνο, γύρω στον ένα χρόνο ή κάποιους μήνες. Όμως, υπήρχε ο φόβος ότι μπορεί να «φάει» –επιτρέψτε μου την έκφραση– να τιμωρηθεί και μέχρι πέντε χρόνια. Και αυτό δρούσε αποτρεπτικά. Πήγαινε, λοιπόν, στο δικαστήριο κατά την πορεία να φτάσουμε στη δίκη ή κατά τη διάρκεια της δίκης και φοβόταν ο νεαρός ή ο ενήλικας ότι μπορεί να φάει και πέντε χρόνια φυλακή. Και έμπαινε το ζήτημα αν θα δεχθεί να δηλώσει ότι θα πάει σε στεγνό πρόγραμμα αποκατάστασης σε μία θεραπευτική κοινότητα. Αν το δήλωνε αυτό σταματούσε η διαδικασία της δίκης. Είχαμε την αποτροπή από τη μια συν το να τον σπρώχνουμε να μπει σε πρόγραμμα αποκατάστασης.

Τώρα τι γίνεται εδώ στην πράξη; Τα πέντε χρόνια γίνονται ένας χρόνος, πράγμα που σημαίνει ότι το πληρώνω. Ξέρει αυτός που κάνει χρήση ναρκωτικών. Ήδη το έχουν μάθει ότι με το νομοσχέδιο δε θα μπαίνουν φυλακή. Δεν υπάρχει καμία περίπτωση να μπουν φυλακή, γιατί θα είναι μέχρι ένα χρόνο η φυλάκιση για χρήση ναρκωτικού. Και λέει, το πληρώνω ή το πληρώνει ο πατέρας μου και δεν μπαίνω ποτέ μέσα. Αυτό δε θα τον σπρώχνει, όντας υπόδικος, να μπει σε πρόγραμμα απεξάρτησης. Θα λέει: Γιατί να μπω σε θεραπευτική κοινότητα; Θα πληρώσω τους μήνες ή τον ένα χρόνο φυλακή, δε θα μπω σε πρόγραμμα και θα συνεχίσω.

Αυτό είναι το πιο σημαντικό. Ελαστικοποιούμε τις αντιστάσεις με το νόμο σε συνδυασμό με μια σειρά από διατάξεις προσαρμοσμένες στο πρόγραμμα διαχείρισης των ναρκομανών...

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελιώνω, κύριε Πρόεδρε. Μισό λεπτό μόνο. Δε θα δευτερολογήσω. Δε χρειάζεται.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ολοκληρώστε, κύριε συνάδελφε.

Θα ήθελα μόνο, κύριε Σκυλλάκο, επειδή θα συνεχίσετε και επειδή έχουν πρόγραμμα τα παιδιά, θα ήθελα να κάνω μία ανακίνωση. Θα σας δώσω δύο λεπτά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία της Βουλής, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» με θέμα: «Η Ελλάδα των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913», μαθητές και συνοδοί-καθηγητές από το 5ο Γυμνάσιο του Αγίου Δημητρίου Αττικής.

Η Βουλή τούς καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Συνεχίστε, κύριε Σκυλλάκο.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Έχει καθιερωθεί παρά τη δική μας διαφωνία και ίσως διαφωνούν κι άλλοι σ' αυτήν την Αίθουσα παράλληλα με τα στεγνά προγράμματα, με τις θεραπευτικές κοινότητες δηλαδή, να χρησιμοποιούνται υποκατάστατα σαν ξεχωριστά προγράμματα. Δεν οδηγούνται όμως σε καμία θεραπεία. Αντί να παίρνουν το ναρκωτικό, τους δίνουν τη μεθαδόνη. Έτσι διατηρούνται στην ίδια κατάσταση, χωρίς να πηγαίνουν αναγκαστικά στα στεγνά προγράμματα αυτοί οι άνθρωποι.

Αυτό πρόκειται περί διαχείρισης. Είναι πρακτική του Υπουργείου. Το έχουμε συζητήσει και το απορρίπτουμε. Εμείς είμαστε υπέρ των στεγνών προγραμμάτων και όταν χρειάζονται τέτοιες μέθοδοι, να είναι ενταγμένες μέσα στα στεγνά προγράμματα και όχι ανεξάρτητα προγράμματα. Έρχεται λοιπόν αυτό το νομοσχέδιο για τους ανήλικους και προσαρμόζει διατάξεις στο ζήτημα αυτό της διαχείρισης των ναρκομανών με μεθαδόνη και άλλα υποκατάστατα. Αυτή είναι η δεύτερη διαφωνία μας.

Η τρίτη διαφωνία μας έχει να κάνει με μία αλλαγή, η οποία είναι σημαντική: Ως τώρα, εάν έπιαναν κάποιον επαγγελματία –είχε κάποιος καφετέρια ή φαρμακείο, παραδείγματος χάρη– με ναρκωτικά, του στερούσαν την άδεια επαγγέλματος και έκλεινε το φαρμακείο ή η καφετέρια ακόμα και αν είχε συνέταιρο. Τώρα λέει το Υπουργείο «για να μην παθαίνει ζημιά και ο συνετάιρος, δεν θα το κλείνουμε». Αυτό βέβαια έχει μία βάση για τα φαρμακεία. Αν ο ένας συνετάιρος έδινε χαπάκια εν αγνοία του άλλου, να τιμωρείται, αλλά να μην κλείνει το φαρμακείο. Αλλά για τα νυχτερινά κέντρα είναι δυνατόν να μη γνωρίζουν οι συνετάιροι; Βρέθηκαν στοιχεία για τον έναν, ο άλλος ή οι άλλοι συνετάιροι

είναι άμοιροι ευθυνών; Εκεί διακινούνται τα ναρκωτικά. Δε συμφωνούμε, λοιπόν, και μ' αυτήν τη διάταξη. Βοηθάει στο να διατηρούνται οι «φωλιές», από τις οποίες γίνεται η διακίνηση των ναρκωτικών.

Τελειώνω με το εξής: Ως τώρα για να δοθεί η υφ' όρων απόλυση σε κάποιον, ο οποίος έχει τιμωρηθεί για χρήση, χρειάζονταν μόνο του επιστημονικού συμβουλίου που είχε σχέση με το πρόγραμμα θεραπείας που έκανε. Τώρα μπορούν να το αφήνουν στην άκρη το επιστημονικό συμβούλιο και να ζητάνε τη γνώμη μόνο του διευθυντή του καταστήματος κράτησης, ο οποίος για τους δικούς του λόγους χωρίς να είναι ειδικός επιστήμονας μπορεί να επηρεάζει την υφ' όρων απόλυση ή όχι. Ούτε μ' αυτό συμφωνούμε.

Για όλες αυτές τις βασικές διατάξεις, στις οποίες έχουμε διαφωνίες, σε σχέση με τα ναρκωτικά και τους ανήλικους, σε συνδυασμό με την απόσταση ανάμεσα σε προθέσεις, όπως φαίνονται από θετικές διατάξεις, αλλά και για μέτρα που δεν παίρνονται για υποδομές κλπ για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων, εμείς δεν ψηφίζουμε επί της αρχής το νομοσχέδιο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Κωνσταντίνος Γεϊτονας): Ο κ. Σπυριούνης έχει το λόγο.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΣΠΥΡΙΟΥΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, η σπουδαιότητα του νομοσχεδίου έγκειται κυρίως στο ότι αναφέρεται στο πιο ευαίσθητο, στο πιο αγνό, στο πιο ελπιδοφόρο κομμάτι του έθνους που είναι η νεολαία. Και μάλιστα σ' ένα ευαίσθητο τμήμα της νεολαίας που για διάφορους λόγους και αιτίες -την οικογενειακή μέριμνα, την πτώση της κοινωνίας, την έλλειψη διαπαιδαγώγησης, την οικονομική καχεξία, την παραπλάνηση των επιτηδείων, κλπ- υπέπεσε σε παραβατικές ενέργειες και πράξεις.

Το πρόβλημα που τίθεται είναι πώς θα αντιμετωπίσουμε τους ανήλικους αυτής της κατηγορίας. Έρχεται το νομοσχέδιο να απαντήσει σ' αυτό το μέγα πρόβλημα. Αλλά πλείστα όσα κείμενα στην κακοδομιονία της εσωτερικής μας ζωής μένουν ανεκτέλεστα, θεωρητικά σχήματα, ενώ είναι ουσιώδεις επιταγές για την επιβίωση του έθνους, για την προαγωγή της κρατικής, της λαϊκής μας υπόστασης. Μ' αυτήν την έννοια κράτος είναι λαός, όπως όλοι γνωρίζουμε: «Ο μόνιμος διαβίω εν ορισμένη χώρα και υπό ιδίαν εξουσία». Αυτή είναι η έννοια του κράτους.

Όταν λέμε λοιπόν «κράτος», δεν εννοούμε ούτε τις Ένοπλες Δυνάμεις ούτε τα Σώματα Ασφαλείας. Εννοούμε τον κυρίαρχο λαό στη δημοκρατία. Και μόνο λέγω η επίκληση του άρθρου 21 του Συντάγματος θα ήταν ικανή να δικαιολογήσει πλήρως την αναγκαιότητα του συγκεκριμένου νομοσχεδίου.

Τι λένε οι παράγραφοι του άρθρου 21 και ιδιαίτερα η πρώτη και η δεύτερη; Θεμέλιο για τη συντήρηση και την προαγωγή του έθνους αποτελεί η οικογένεια. Η προστασία του γάμου, της μητρότητας, της νεολαίας αποτελούν ύψιστη ευθύνη. Το κράτος οφείλει -το επισήμιαν ιδιαίτερος- ειδική μέριμνα στη νεολαία, στους ανάπηρους, στις πολύτεκνες οικογένειες. Η τελευταία, λοιπόν, παράγραφος του Συντάγματος δικαιολογεί πλήρως τα κίνητρα για τη συγκρότηση του συγκεκριμένου νομοσχεδίου.

Η όλη νομοθετική διεργασία επεβλήθη από τις εσωτερικές εξελίξεις. Ο Ποινικός Κώδικας συντάχθηκε το 1950 και είχε μάλιστα την ευαισθησία να προβλέψει ότι μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις οι ανήλικοι εγκλείονται ή κρατούνται. Οι οικογενειακές εξελίξεις διαπλάθονται στους μεγάλους θεσμούς της κοινωνικής τάξης με πρωτοπόρο τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών. Έτσι, την απόφασή του για τους ανήλικους, την έχουμε ενσωματώσει στο εσωτερικό δίκαιο με το ν. 2101/92, όπως έχουμε ενσωματώσει και την απόφαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα των ανηλίκων με το ν. 2502/97. Άλλα κείμενα και κανόνες διάσπαρτα σε όλη την οικουμένη μεριμνούν, εκφράζουν, αγωνίζονται και προσανατολίζονται προς την οφειλόμενη ευαισθησία προς τα δικαιώματα των ανηλίκων.

Πέρα τούτων, ποια είναι η φιλοσοφία του νομοσχεδίου; Ποια είναι τα μέτρα για την προστασία της νόμιμης πορείας και την καταπολέμηση των παρεκτροπών, των πράξεων που δεν συνά-

δουν και δεν δικαιολογούνται στην ποινική τάξη; Σκοπός είναι να επιδιώκεται η καταπολέμηση της εκτροπής με μέτρα προληπτικά. Να αποφεύγεται και να μηδενίζεται ή τουλάχιστον να περιορίζεται η χρήση κατασταλτικών μέτρων. Να αποφεύγεται ο εγκλεισμός, η κράτηση και η όλη αντιμετώπιση των υποχρεώσεων απέναντι στην προληπτική και κατασταλτική διαδικασία να επικεντρώνεται στη λήψη αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων. Αυτή είναι η βασική φιλοσοφία του νομοσχεδίου.

Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει τρία επιμέρους κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο που περιέχει τα άρθρα 1 έως 4, αλλάζει διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, ιδίως από το όγδοο κεφάλαιο τα άρθρα 121 έως 130, και αφορά πλέον στην ποινική αντιμετώπιση των ανηλίκων με σημαντικές και καινοτόμες διατάξεις.

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά στα ναρκωτικά και περιλαμβάνει τα άρθρα 5 και 6. Κατευθύνεται κυρίως από την επιδίωξη μείωσης των ποινών για τους χρήστες και την αποφυγή του στιγματισμού που αντί να θεραπεύει, επιτείνει και πολλαπλασιάζει τις ροπές και τις τάσεις ή για συνέχισή ή για νέους οπαδούς του δρόμου που δεν έχει επιστροφή.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Β' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΓΟΥΡΙΔΗΣ)

Το τρίτο κεφάλαιο καλύπτει τα άρθρα από 7 έως και το ακροτελεύτιο και περιλαμβάνει διατάξεις-συμπληρώσεις της Ποινικής Νομοθεσίας, διατάξεις για τις ποινές μέχρι που κατέστησαν αμετάκλητες έως 1-1-1999 και δεν μετατράπηκαν με την προβλεπόμενη διαδικασία σε χρηματικές. Αυτές λοιπόν οι ποινές μετατρέπονται σε χρηματικές.

Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για τα θύματα τρομοκρατικών πράξεων και ενεργειών, κατευθυνόμενων είτε στα συγκεκριμένα θύματα ή όπου εκεί προκάλεσαν τραυματισμούς και θανάτους. Για τα τέκνα αυτών των οικογενειών προβλέπεται ο κατά προτεραιότητα και πέρα από τον προκηρυσσόμενο αριθμό προσλήψεων, διορισμός στο δημόσιο.

Το κράτος που μεριμνά για τη νεολαία κτίζει την καλύτερη ελπίδα για το αύριο. Η μέριμνα για τη νεολαία ακούει σε μια λέξη «σεβασμός». Και ο σεβασμός αναλύεται στην με ειλικρίνεια αντιμετώπιση των προβλημάτων της νεολαίας και ηυξημένη ευαισθησία μέριμνας και φροντίδας. Αν συνδυαστούν αυτά τα δύο σε μια συνεχή προσπάθεια προς τη νεολαία, πολλά από τα μέτρα που προβλέπονται δε θα χρειαστεί να υλοποιηθούν γιατί η πορεία της νεολαίας θα είναι παραγωγικότερη, πιο ανθρώπινη και πιο ελπιδοφόρα για το έθνος.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Τσιπλάκης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΠΛΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, αγαπητές, αγαπητοί συνάδελφοι, δεν μπορώ και εγώ να μην αρχίσω λέγοντας αυτό το αυταπόδεικτο και αυτονόητο, πλην όμως μη υλοποιούμενο πολλές φορές στην πράξη κυρίως από την πολιτική ηγεσία, αυτό το αναμφισβήτητο καταλυτικής αξίας κυριότερο για μας τους πολιτικούς, ότι πραγματικά η πολιτεία που μεριμνά για τους νέους κτίζει το αύριο της, διασφαλίζει την επωφελή, διαχρονική της πορεία. Κι εκείνο που επίσης θέλω να επισημάνω και θεωρώ μεγίστης πολιτικής αξίας είναι ότι για άλλη μια φορά επιβεβαιώνεται πως οι πολιτικές δυνάμεις του τόπου όταν δεν κυριαρχούνται από μικροκομματικές σκοπιμότητες και πολλές φορές στα κοινώς λογικά προσεγγίζουν την κατάσταση με αυθεντικό μάτι, τα νομοθετήματα που έρχονται στη Βουλή και θα πρέπει να υιοθετηθούν κατά πλειοψηφία ή εν ομοφωνία, τότε η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτικών δυνάμεων εναρμονίζεται με το περιεχόμενο αυτών των νομοθετημάτων. Και επισήμιαν πανηγυρικά και εγώ ότι ένα τέτοιο νομοθέτημα είναι και το συγκεκριμένο. Και προηγούμενα η Νέα Δημοκρατία οριοθέτησε γιατί από πλευράς κατευθυντήριων αρχών και περιεχομένων είναι σωστό το νομοσχέδιο. Πλην όμως ο αντίλογος εξωτερικεύτηκε σε άλλα σημεία, τα οποία βρήκαν κοινή προσέγγιση και από άλλα κόμματα πλην του ζητήματος των ρυθμίσεων που αφορούν στα ναρκωτικά και που απαιτείται μεγάλη συζήτηση. Σ' αυτό όμως θα τοποθετηθώ στην επί των άρθρων συζήτηση.

Γιατί λοιπόν οι κατευθυντήριες γραμμές του νομοσχεδίου

προσεγγίζονται κοινά κατά ομόφωνο τρόπο; Γιατί;

Γιατί η παραβατικότητα των ανηλίκων -των ατόμων που βρίσκονται σε μια ηλικία που διαμορφώνεται ο ψυχοσυναισθηματικός τους κόσμος και διαμορφώνεται θετικά ή αρνητικά βάσει συγκεκριμένης ευρύτερα κοινωνικής κατάστασης- έχει πάρα πολύ μεγάλη σημασία. Αν καταπολεμηθεί σωστά και αποτραπεί ενδεχομένως ο υποτροπιασμός πράξεων παρανόμων όταν ενηλικιωθεί ο παραβάτης ανήλικος, τότε δε θα είναι πολλαπλασιαστικές οι συνέπειες σε κοινωνικοοικονομικό επίπεδο όταν τα συγκεκριμένα άτομα θα ενηλικιωθούν.

Πάνω σ' αυτό το μέγιστης αξίας επί διεθνούς επιπέδου ζήτημα ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών με συγκεκριμένη πράξη του, επονομαζόμενη και ως Χάρτα των Δικαιωμάτων του Παιδιού, έρχεται και κυρώνει μία σύμβαση. Και τι γίνεται το 1992 επί ημερών της Νέας Δημοκρατίας; Έρχεται η Νέα Δημοκρατία αυτονόητα και εκπληροί το διεθνές νομικό καθήκον. Κυρώνει αυτήν τη συγκεκριμένη σύμβαση, η οποία εμπεριέχει κατευθυντήριες αρχές, όσον αφορά την αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων, τις οποίες ουσιαστικά υιοθετεί το συγκεκριμένο νομοθέτημα. Αλλά προσέξτε: Ο πολιτικός μου αντίλογος -και έπρεπε να το πω- είναι ότι τα υιοθετεί αυτά μετά μία δεκαετία και πλέον με συνέπεια, να έχει βιωθεί από την κοινωνία ότι στο διαμεσολαβούν διάστημα υπήρξαν αρνητικές πολλαπλασιαστικές συνέπειες στην παραβατικότητα των όσων ανηλίκων δεν αντιμετωπίστηκαν σωστά.

Κάνω λοιπόν μια επισήμανση πολιτική, επικριτική, ελεγκτική σ' αυτό το σημείο. Έστω όμως και εκ των υστέρων υπεισερχόμεθα εμείς στα πλαίσια της επωφελούς, εποικοδομητικής, διαλογικής στο Κοινοβούλιο συζήτησης και λέμε ότι είναι ανεπίτρεπτο. Πέραν του ότι υιοθετούνται κάποια μέτρα που διεθνώς είναι παραδεδομένα, είναι ανεπίτρεπτο εμείς από πλευράς οργανικών δυνάμεων, από πλευράς συγκεκριμένων, εξειδικευμένων προσώπων να μην έχουμε μέχρι τώρα προβληματιστεί.

Και σας λέει η Νέα Δημοκρατία χαρακτηριστικά: Δεν μπορεί οι επιμελητές ανηλίκων, των οποίων η δράση, η παρέμβαση, η παρουσία είναι πάρα πολύ σημαντική και σε επίπεδο προληπτικό αλλά και σε επίπεδο μεταγενέστερων μετά την επιβολή συγκεκριμένων διατάξεων προβλεπόμενων από το νόμο ποινών, οργανικά να προβλέπονται περί τους εκατόν πενήντα και να είναι χρόνια τώρα καλυμμένες οι εκατό περίπου. Αυτή είναι μία μεγίστη αδυναμία του «σωφρονιστικού» -σε εισαγωγικά- συστήματος που ισχύει για τους ανηλίκους.

Δεν μπορεί οι κοινωνικοί λειτουργοί στα τρία υπάρχοντα ειδικά καταστήματα κράτησης νέων να είναι εννέα άτομα. Δεν μπορεί να μην υπάρχει κανένας ψυχολόγος. Δεν μπορεί γι' αυτήν την ιδιότυπη ποινή περιορισμού σε κατάστημα νέων να υπάρχει τέτοιο κατάστημα μόνο για τους ανηλίκους άνδρες και οι ανήλικες γυναίκες να περιορίζονται, να τους στερείται η ελευθερία, να εγκλείονται σε σωφρονιστικό κατάστημα, σε φυλάκες που υπάρχουν στον Κορυδαλλό και να «συνευρίσκονται» -εν εισαγωγικά- μαζί με ενήλικες γυναίκες.

Αυτά είναι ζητήματα που ο τρίτος, ο μέσος πολίτης, όταν τα ακούει προβληματίζεται εν έτει 2003 και διαρρηγγύνει τα ιμάτιά του γιατί, όταν είναι προφανές ότι δε χρειάζεται καμία μεγάλη προσπάθεια να επουλωθούν από πλευράς οργανικής και θεσμικής αυτές οι αδυναμίες, δημιουργείται ο προβληματισμός γιατί η πολιτεία δεν κάνει το αυτονόητο καθήκον.

Η αιτίαση, λοιπόν, της Νέας Δημοκρατίας -και της πλειοψηφίας των πολιτικών, όπως διαπιστώνω, δυνάμεων- είναι συγκεκριμένη: Δεν αρκούν μόνο νομοθετήματα, τα οποία διαχέονται από προτάσεις, από συστάσεις, από κατευθυντήριες αρχές. Τελικά το ζητούμενο αποδεικνύεται στην πολιτική πρακτική: είναι η εκδηλούμενη ύστερα πράξη και εφαρμογή συγκεκριμένων κατευθυντηρίων αρχών και βεβαίως συγκεκριμένου περιοχόμενου νομοθετημάτων. Ο αντίλογος, λοιπόν, της Νέας Δημοκρατίας είναι αυτός. Εμείς θα επιμείνουμε στην κατεύθυνση -και όσο βρίσκεστε στην Κυβέρνηση- σύμπραξης προς οργανικό εξοπλισμό τέτοιων αναγκαίων θέσεων προσωπικού.

Επί των άρθρων θα τοποθετηθώ αναλυτικότερα, αλλά θα κάνω και μία άλλη επισήμανση. Θέλω να θέσω έναν προβληματισμό. Θα έλεγα ότι και νομοτεχνικά είναι ελλιπής η διατύπωση

-πέραν των όσων θα πω για τα ναρκωτικά- που αφορά τις ανεκτέλεστες ποινικές αποφάσεις. Σας λέω ότι με το ν. 2721/99, που έκανε μία ανάλογη προσέγγιση, ετέθησαν και κάποια όρια στις μετατροπές.

Σας θέτω αυτόν τον προβληματισμό -θα τα πούμε και στην κατ' άρθρον συζήτηση- γιατί αυτό το οποίο στοχεύει η συγκεκριμένη διάταξη ενδεχομένως θα υποσκαφθεί με την έννοια ότι πολλά εκ των αδικημάτων τα οποία είχαν αμετάτρεπτες ποινές και είναι αμφισβητούμενης απαξίας, είχαν οικονομικό υπόβαθρο δηλαδή είτε των ασφαλιστικών εισφορών που δεν πληρώθηκαν είτε των ποινών που επεβλήθησαν σε ακάλυπτες επιταγές. Αυτό σημαίνει ότι ο καταδικασθείς ο οποίος δεν υπήχθη στην εκτέλεση των αποφάσεων, είχε πρόβλημα καταρχήν οικονομικό. Αν αυτό δεν ληφθεί υπόψη τώρα που δίδεται η ευκαιρία μετατροπών και προβλεφθεί σε αντιστοιχία νόμου υπάρχοντος εν έτει 1999, τότε εδώ τίθεται ένα ερμηνευτικό ζήτημα. Αν αυτό ληφθεί υπόψη εκτιμώ ότι στα πλαίσια έστω και του κατωτέρου προβλεπομένου ορίου μετατροπής της ποινής, θα μπορεί να προβλεφθεί η δυνατότητα του δικαστηρίου να προβεί σε τέτοιες συγκεκριμένες μετατροπές.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Ο κ. Χρονόπουλος έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το συζητούμενο νομοσχέδιο είναι από τα πλέον σημαντικά για την ελληνική οικογένεια, για τα προβλήματα που δημιουργούνται από την παραβατικότητα των νέων, των ανηλίκων και την αντιμετώπιση των χρηστών ναρκωτικών ουσιών.

Είναι σε όλους μας γνωστό ότι ο εγκλεισμός των ανηλίκων σαν κυρωτικό και κυρίως σωφρονιστικό μέτρο σε καταστήματα κράτησης έχει αποτύχει. Και έχει αποτύχει μάλιστα υπό την έννοια ότι όχι μόνον δεν επιφέρει τα αποτελέσματα που επιδιώκει, αλλά επιτυγχάνει ακριβώς το αντίθετο. Δηλαδή, αντί να περιορίζει την εγκληματικότητα των ανηλίκων, αποτελεί τις περισσότερες δυστυχώς φορές έναν από τους παράγοντες που συμβάλλουν αποφασιστικά στην αύξησή τους.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με το συζητούμενο νομοσχέδιο η Κυβέρνηση αλλάζει σχετικά σελίδα όσον αφορά τον σωφρονισμό των ανηλίκων και χορηγεί στην ίδια τη δικαστική εξουσία μια σειρά από νέες δυνατότητες, ώστε ο δικαστικός λειτουργός εκτιμώντας όλα τα πραγματικά περιστατικά, να επιλέγει το καταλληλότερο για τον συγκεκριμένο ανήλικο παραβάτη αναμορφωτικό μέτρο και να μην είναι τρόπον τινά υποχρεωμένος να διατάσσει τον εγκλεισμό του ανηλίκου σε κατάστημα κράτησης.

Τα παραπάνω συνδυαζόμενα και με την πρόβλεψη των νέων διατάξεων για συνειδητή και έμπρακτη εμπλοκή του ανηλίκου στα αναμορφωτικά μέτρα, συνιστούν μία καινοτόμο και σύγχρονη παρέμβαση στις διατάξεις για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας των ανηλίκων.

Περαιτέρω η προβλεπόμενη από τις συζητούμενες διατάξεις δυνατότητα να αντικατασταθούν τα υιοθετηθέντα από το δικαστήριο αναμορφωτικά μέτρα σε βάρος ανηλίκου μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου ή ύστερα από γνωμοδότηση εξειδικευμένης ομάδας επιστημόνων, καθώς και οι μεταβολές που επέρχονται στην υφ' όρων απόλυση, συνιστούν μία επίσης σημαντική αναμόρφωση η οποία επιτρέπει τη βέλτιστη αντιμετώπιση ενός ανηλίκου βάσει της δικής του συμπεριφοράς.

Έτσι λοιπόν το δικαίωμά μας σύστημα αποκτά ευελιξία με την οποία είναι επιβεβλημένο να αντιμετωπίζεται ο ανήλικος παραβάτης και η οποία είναι προφανές ότι είναι σε θέση να οδηγήσει σε μεγαλύτερη επιτυχία στην επανένταξη του ανηλίκου στην κοινωνία.

Αλλά και οι διατάξεις του συζητούμενου νομοσχεδίου που τροποποιούν το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά σε όσους κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών εκσυγχρονίζει την αντιμετώπιση του χρήστη ναρκωτικών ουσιών και στοχεύουν στην αποτροπή του στιγματισμού του και του κοινωνικού του αποκλεισμού.

Ο χρήστης ναρκωτικών ουσιών καθίστατο σε αρκετές περι-

πτώσεις εκ νέου θύμα της μεταχείρισης που του επιφυλάσσουν σε ορισμένα θέματα οι ισχύουσες διατάξεις. Αυτές οι παρενέργειες γίνεται προσπάθεια να εξαλειφθούν με τις διατάξεις του νομοσχεδίου που συνιστούν μια ουμανιστική και προοδευτική δράση, η οποία αντανάκλα τις αντίστοιχες αρχές πάνω στις οποίες κινείται και τις οποίες προωθεί το ΠΑΣΟΚ ως γνήσιο λαϊκό προοδευτικό κίνημα που πρωτοστατεί στις κοινωνικές διεργασίες και αναζητά και επιτυγχάνει λύσεις στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

Αυτές οι αξίες του κινήματός μας συνάδουν απόλυτα προς τις διεθνείς επιστημονικές εξελίξεις και απόψεις αλλά και προς τις νομοθετικές παρεμβάσεις πάνω στην παραβατικότητα των ανηλίκων και την αντιμετώπιση των χρηστών ναρκωτικών ουσιών που αποτελούν δύο από τα πλέον ευαίσθητα και επίκαιρα ζητήματα για όλες τις προηγμένες κοινωνίες και για όλα τα αναπτυγμένα από δικαιοπολιτική άποψη κράτη.

Τέλος η πρόσληψη στο δημόσιο ή στα νομικά πρόσωπα του ν. 2190/94, συζύγων ή τέκνων Ελλήνων πολιτών θυμάτων της τρομοκρατίας καθ' υπέρβαση του προκηρυχθέντος αριθμού θέσεων αποτελεί υποχρέωση της δημοκρατικά συντεταγμένης πολιτείας και επιβεβαιώνει τον αγώνα του κινήματός μας εναντίον της τρομοκρατίας σ' όλα τα επίπεδα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Η κ. Μπενάκη έχει το λόγο.

ΑΝΝΑ ΜΠΕΝΑΚΗ-ΨΑΡΟΥΔΑ (Δ' Αντιπρόεδρος της Βου - λής): Κύριοι συνάδελφοι, ξεκινάμε από τη βασική παραδοχή ότι ο ανήλικος παραβάτης δεν είναι εγκληματίας. Δεν είναι μικρογραφία ενός ενήλικα εγκληματία και δεν μπορεί να τύχει παρά ειδικής μεταχείρισης προσαρμοσμένης στην προσωπικότητά του και στις ανάγκες του, μιας μεταχείρισης που θα είναι προσανατολισμένη προς το μέλλον. Γι' αυτό και έγκαιρα στην παγκόσμια σκηνή και ειδικά στο χώρο των ποινικών επιστημών καθιερώθηκε η αντίληψη, ότι το δίκαιο των ανηλίκων πρέπει να είναι προνοιακό δίκαιο και να αντιμετωπίζει τον ανήλικο με πνεύμα πατρικής διαπαιδαγώγησης.

Τα βασικά στοιχεία αυτού του προνοιακού δικαίου μέχρι πρότινος ήταν πρώτα ο ειδικός δικαστής ανηλίκων, εξειδικευμένος, καταρτισμένος και ειδικά εκπαιδευμένος για τη μεταχείριση ανηλίκων δραστών. Το δεύτερο στοιχείο μια υπηρεσία υποβοηθητική του έργου του δικαστή ανηλίκων, οι λεγόμενοι επιμελητές ανηλίκων που θα αναλαμβάνουν την εν τοις πράγμασι διαπαιδαγώγηση και παρακολούθηση του ανηλίκου. Το τρίτο βασικό στοιχείο είναι οι ειδικές κυρώσεις. Οι ποινές για τους ανήλικους δε θα μπορούσαν σε καμιά περίπτωση να είναι μικρογραφία των κυρώσεων που επιβάλλονται στους ενήλικους.

Το προβάδισμα στο προνοιακό δίκαιο σε σχέση με τους σκοπούς της ποινής είναι σαφώς η ειδική πρόληψη. Όλα τα μέτρα που λαμβάνονται και οι κανόνες επιμέτρησής τους πρέπει να προσανατολίζονται προς την πρόληψη της τέλεσης νέων εγκλημάτων από τους ανήλικους.

Φυσικά οι ιδέες αυτές γόνιμες και εξανθρωπιστικές, όπως όλα τα συστήματα οδηγήθηκαν και σε εκφυλιστικά φαινόμενα. Και έτσι φθάσαμε σε σημεία όπου το ιδανικό, ο σκοπός της ειδικής πρόληψης να οδηγήσει σε υπέρμετρες επιβαρύνσεις στη μεταχείριση των ανηλίκων με τον άγιο σκοπό ο ανήλικος να διαπαιδαγωγηθεί. Αλλά ας μην ξεχνάμε ποτέ, ότι και οι καλύτερες προθέσεις για την διαπαιδαγώγηση ενός ανθρώπου και μάλιστα ανηλίκου, μπορούν να οδηγήσουν σε τέτοιες ακρότητες, ώστε να παραβιάζεται βάναισα η άλλη βασική αρχή του ποινικού δικαίου, μια κατάκτηση, δηλαδή η αρχή της ενοχής.

Γι' αυτό και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έγκαιρα απασχολήθηκε με το θέμα της μεταχείρισης των ανηλίκων και εκτός από τη σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων κατήρτισε και τους λεγόμενους ειδικούς κανόνες του ΟΗΕ για τη μεταχείριση των ανηλίκων που παραβιάζουν τον ποινικό νόμο.

Η περαιτέρω πρόοδος που σχηματίστηκε εν σχέσει με το ισχύον προνοιακό δίκαιο ήταν η θέση περιορισμών στην ειδική πρόληψη. Η θέση δηλαδή περιορισμών στη μεταχείριση του ανηλίκου προς το σκοπό διαπαιδαγώγησης του. Οι κύριες ιδέες που πρυτανεύουν σήμερα και πρέπει να αποτυπώνονται στα

σχετικά νομοθετήματα είναι ότι ο εγκλεισμός ή ο ποινικός σωφρονισμός πρέπει να είναι το πραγματικό έσχατο μέτρο που δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποφευχθεί για τη διαπαιδαγώγηση και αποτροπή του ανηλίκου από νέες αξιόποινες πράξεις. Και πάντως είτε πρόκειται για αναμορφωτικό είτε πρόκειται για θεραπευτικό είτε πρόκειται για ποινικό μέτρο ή ποινικό σωφρονισμό αυτό πρέπει να είναι το λιγότερο επιβαρυντικό για τον ανήλικο. Αυτοί οι καθοδηγητικοί κανόνες πρέπει να αποτυπώνονται και στους νόμους για να αποτελούν κατευθυντήρια γραμμή και δέσμευση του δικαστή, η οποία δέσμευση θα πρέπει να ελέγχεται από τα ανώτατα δικαστήρια.

Ας δούμε αν αυτό το νομοσχέδιο ικανοποιεί αυτούς τους κανόνες που είναι πράγματι και ο σκοπός του όπως διαβάσαμε στην εισηγητική έκθεση. Θα έλεγα πως είναι ένα θετικό και σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή του εκσυγχρονισμού του δικαίου των ανηλίκων, σύμφωνα με τις σύγχρονες κατευθύνσεις. Τουλάχιστον σε ορισμένα σημεία ευθυγραμμίζεται με τους βασικούς κανόνες του ΟΗΕ τους οποίους και αποτυπώνει. Το ότι μπαίνει χρονική διάρκεια σ' όλα τα μέτρα και ιδιαίτερα στον ποινικό σωφρονισμό, δηλαδή δεν αφήνεται ελεύθερο το ανώτατο όριο και να καθορίζεται κάθε τόσο από το δικαστήριο ανάλογα με την πρόοδο, το ότι μπαίνει μια σαφής χρονική διάρκεια, είναι κάτι που ανταποκρίνεται σ' αυτούς τους κανόνες.

Σ' ένα σημείο που κατ' εμέ δεν κάνει το παραπάνω βήμα που πρέπει να γίνει είναι στον καθορισμό των κριτηρίων, με τα οποία ο δικαστής επιλέγει είτε τα αναμορφωτικά μέτρα είτε τον ποινικό σωφρονισμό, τον εγκλεισμό δηλαδή.

Στα αναμορφωτικά μέτρα έχω δύο παρατηρήσεις. Η μια είναι γενική παρατήρηση. Θα έπρεπε μέσα στο άρθρο 122 να υπάρχει μια υπόδειξη προς το δικαστή που θα λέει, πως σε κάθε περίπτωση, επειδή σ' αυτό το άρθρο δεν υπάρχουν υποδείξεις ποιο μέτρο θα διαλέξει και πόσο βαρύ θα το επιμετρήσει θα έπρεπε λοιπόν να υπάρξει μια υπόδειξη που θα υποδεικνύει ότι με το κάθε επιμορφωτικό μέτρο να επιβάλεται η ελάχιστη δυνατή επιβάρυνση στον ανήλικο και κυρίως να αποφεύγονται οι υπέρμετρες απαιτήσεις.

Ένα δεύτερο σημείο που μου προκαλεί ενδοιασμούς –το είπα και στην επιτροπή– είναι ότι ως ειδικό μέτρο προβλέπεται η αποζημίωση του θύματος ή η άρση των συνεπειών της πράξης. Επειδή με τον όρο «αποζημίωση» στο Αστικό εννοούμε την εξ ολοκλήρου κάλυψη της ζημίας αυτού που υπέστη τη ζημία, είναι ενδεχόμενο να οδηγηθούμε σε επιδικάσεις αποζημιώσεων που δεν θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις δυνατότητες του ανηλίκου.

Η άλλη έλλειψη, την οποία επισήμανα και στην επιτροπή, είναι ότι ο ποινικός σωφρονισμός επιβάλλεται, όταν το δικαστήριο κρίνει ότι είναι αναγκαίος για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων. Αυτό είναι κάτι που θεωρώ επικίνδυνο, δεδομένου ότι είναι πάρα πολύ μεγάλη η ελευθερία του δικαστή και δεν ξέρουμε πού μπορεί να φθάσει, ενώ σύμφωνα με τους κανόνες του ΟΗΕ θα έπρεπε να μπαίνουν κάποιες προϋποθέσεις για την επιβολή αυτού του μέτρου, όπως το είδος του εγκλήματος που τέλεσε ο ανήλικος, αν για παράδειγμα είναι έγκλημα βίας ή αν χρειάζεται για να αποτραπεί από την τέλεση άλλων σοβαρών εγκλημάτων και όχι οποιασδήποτε παράβασης.

Κύριοι συνάδελφοι, αν συνδυάσουμε αυτές τις ελλείψεις που εξέθεσα με την ανεπάρκεια των υποδομών που έχουμε στη χώρα μας, θα πρέπει να καταλάβετε ότι μπορούμε να οδηγηθούμε σε επικίνδυνες καταστάσεις.

Δεν έχουμε εξειδικευμένους δικαστές, ενώ αυτοί οι δικαστές δεν είναι μόνιμοι για μεγάλο χρονικό διάστημα στο έργο των ανηλίκων. Δεν έχουμε επαρκείς επιμελητές ανηλίκων και κατάλληλα καταρτισμένους –τα είπα και ο εισηγητής μας και δεν θα επαναλάβω τα νούμερα– και βεβαίως δεν έχουμε και τα καλύτερα καταστήματα κράτησης. Επιπλέον, απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι δεν υπάρχει η δυνατότητα του βασικού μέτρου –εκτός εάν έχουμε προοδεύσει και το έχουμε και αυτό– της ημιελευθέρης διαβίωσης, δηλαδή ο ανήλικος να μένει το βράδυ στο κατάστη-μα κράτησής του και να παρακολουθείται η εξέλιξή του, αλλά

την ημέρα να μπορεί να δουλεύει σε μία κανονική, εκτός του ιδρύματος εργασία.

Τέλος, κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να παρατηρήσω εν σχέσει και ειδικά με τους ανηλίκους ότι αυτή η υπέρμετρη μείωση του ανωτάτου ορίου της ποινής για το χρήστη ναρκωτικών –η ποινή μειώθηκε απότομα από τα πέντε χρόνια, κάτι που ήταν πραγματικά υπερβολικό και δεν μπορούσε ποτέ να καταγνωστεί, στον ένα χρόνο- θα γίνει αντιληπτή προς τα έξω ως μία ελαστικοποίηση της αυστηρότητας της πολιτείας απέναντι στην καταπολέμηση των ναρκωτικών.

Είναι βέβαιο, όπως είπε και ο κύριος Υπουργός, ότι οι ποινές είτε με τα πέντε χρόνια είτε με τον ένα χρόνο θα κυμαίνονται στους δύο ή στους τρεις μήνες εξαγοραζόμενες. Τότε, όμως, γιατί μειώνουμε τις ποινές τόσο δραστικά; Για να δείξουμε ότι οδεύουμε προς την αποποινικοποίηση της χρήσης; Νομίζω ότι δεν πρέπει να δώσουμε αυτό το μήνυμα προς καμία κατεύθυνση. Εγώ θα ήμουν υπέρ μιας συντηρητικότερης μείωσης του ανωτάτου ορίου των ποινών.

Τα υπόλοιπα θα τα αναπτύξω στη συζήτηση των άρθρων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Το λόγο έχει ο κ. Κωνσταντόπουλος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σήμερα συζητούμε ένα εξαιρετικής σημασίας νομοσχέδιο που αφορά την αναμόρφωση του δικαίου των ανηλίκων.

Πιστεύουμε ότι αυτό το νομοσχέδιο θα μπορούσε να είναι ένα πεδίο προσέγγισης διαφορετικών επιστημών, όπως είναι η Νομική και η Ιατρική με τις διάφορες ειδικότητές της, όπως αυτές της παιδοψυχιατρικής και της κοινωνικής παιδιατρικής. Αυτό το αναφέρω και ως παιδίατρος. Κατά τον κ. Ματσανιώτη, οι παιδίατροι είμαστε οι τελευταίοι δικηγόροι των ανηλίκων στον κόσμο των ενηλίκων.

Να θυμηθούμε ότι πολλές φορές τα αίτια της παραβατικής συμπεριφοράς είναι πολλές σύγχρονες παθήσεις, οι οποίες ταξινομούνται ήδη στα διεθνή εγχειρίδια κατάταξης των διαφόρων παθήσεων των ανηλίκων. Πρόκειται για μία παράμετρο την οποία θα πρέπει να πάρουμε ουσιαστικά υπόψη μας.

Το νομοσχέδιο αυτό κινείται σε θετική κατεύθυνση. Παρ' όλα αυτά, υπάρχουν σοβαρές αδυναμίες. Το νομοσχέδιο στοχεύει κυρίως σε αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα και δίνει μικρή σημασία στα προληπτικά μέτρα.

Θα μπορούσε να προστεθεί και σχετικό άρθρο για την πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων μέσω των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων με τη λεγόμενη διοικητική οδό. Πολλοί γονείς δηλαδή, επίτροποι και άλλοι που αντιμετωπίζουν προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς των παιδιών τους και δεν θέλουν να εισαχθούν σε δίκη, να έχουν νομοθετικά τη δυνατότητα να καταφεύγουν στις προαναφερόμενες υπηρεσίες προς λήψη των κατάλληλων μέτρων. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να λαμβάνονται κατόπιν εισηγήσεως του επιμελητή ανηλίκων από τον αρμόδιο εισαγγελέα και με γνωμοδοτήσεις φυσικά και άλλων επιστημόνων, όπως προανέφερα, ειδικών παιδοψυχιάτρων ή ανθρώπων που κινούνται στα πλαίσια της κοινωνικής παιδιατρικής και κοινωνικής παιδαγωγικής, σύμφωνα με το νέο άρθρο 45α' του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Η λεγόμενη διοικητική οδός θα μπορούσε να αντιμετωπίσει πολλά προβλήματα πολλών οικογενειών, οι οποίες δεν επιθυμούν τη δικαστική οδό.

Θα επικεντρώσω την κριτική μου στο παρόν νομοσχέδιο, κυρίως στα αναμορφωτικά μέτρα που θεσπίζει το νομοσχέδιό σας, όπου ορισμένα εξ αυτών ο πιο επιεικής χαρακτηρισμός θα είναι ότι δεν είναι σύγχρονα, δεν είναι επίκαιρα ή τουλάχιστον πολλά απ' αυτά με την παλαιά νομοθεσία έχουν αποτύχει και χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή.

Όσον αφορά την επίπληξη, πρόκειται για μέτρο που αποδείχτηκε στην πράξη αμφισβητούμενης αξίας και αποτελεσματικότητας, που ίσως θα ήταν σκόπιμο να απαλειφθεί ή εν πάση περιπτώσει να επιβάλεται σε συνδυασμό πάντοτε με την επιβολή πρόσθετων μέτρων της παραγράφου 2 του άρθρου 122.

Ειδικότερα η επίπληξη που είναι ένα από τα πιο συχνά επιβαλλόμενα μέτρα, έχει εξαρτήσει την αξία της ως αναμορφωτικό μέτρο από τον δικαστή που θα την επιβάλει. Εάν δεν τονιστεί και δεν εξηγηθεί από τον προεδρεύοντα του δικαστηρίου ανη-

λίκων με κάθε σοβαρότητα προς τον ανήλικό το συγκεκριμένο μέτρο που του επιβάλλεται, τότε η επίπληξη μπορεί να μετρήσει αντίστροφα. Στις περισσότερες δηλαδή των περιπτώσεων ο ανήλικος θεωρεί ότι αθώωθηκε και σ' αυτό συνδράμουν και οι τυχόν παριστάμενοι συνήγοροι υπερασπίσεως. Έτσι δεν πετυχαίνεται καμία αναμορφωτική αγωγή αλλά αντίθετα υποβαθμίζεται στα μάτια των ανηλίκων η διαδικασία και όλος ο θεσμός του δικαστηρίου ανηλίκων, αφού στο τέλος αντιλαμβάνεται ότι έγινε πολύς καβγάς για το τίποτα, (προδικασία, κοινωνική έρευνα, κλητεύσεις κλπ.)

Επιπλέον ήσσονος αναμορφωτικής αποτελεσματικότητας είναι επίσης το μέτρο της ανάθεσης υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή στους επιτρόπους του. Τις περισσότερες φορές οι ανήλικοι εμφανίζονται μόνοι τους στα δικαστήρια ανηλίκων, άλλες δε φορές, δικάζονται ερήμην.

Ελάχιστοι, τέλος, είναι οι γονείς που τυχόν αντιλαμβάνονται το επιβαλλόμενο μέτρο και παίρνουν αυξημένα μέτρα επίβλεψης και επιμέλειας των παιδιών τους.

Τέλος, είναι γνωστό ότι η σχετική διάταξη του άρθρου 360 και του άρθρου 363 της Ποινικής Δικονομίας για την παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου από γονείς, στην υπεύθυνη επιμέλεια των οποίων τέθηκε ο ανήλικος, έχει μείνει σχεδόν ανεργή, αφού σπάνιες είναι οι περιπτώσεις που έχει κινηθεί δίωξη κατά γονέων, των οποίων μάλιστα τα παιδιά ήταν επανειλημμένα υπεύθυνα για διάφορες παραβάσεις.

Η παρακολούθηση των περιπτώσεων ανηλίκων στους οποίους έχουν υποβληθεί τα παραπάνω μέτρα, επίπληξη και επιμέλεια γονέων δεν είναι ευχερής από τους επιμελητές ανηλίκων. Κατ' αρχήν δεν υπάρχει ευθέως στον Ποινικό Κώδικα τέτοια ρύθμιση ούτε αναγράφεται σε κάποια απόφαση ότι το μέτρο θα παρακολουθείται από τον επιμελητή ανηλίκων, ώστε να κατοχυρώνεται ο επιμελητής ανηλίκων σε περίπτωση που θα συναντήσει την αντίδραση των γονέων, επιτρόπων ή του ίδιου του ανηλίκου, δεδομένου όντως ότι ούτε καν γίνεται κοινοποίηση της απόφασης στους απόντες γονείς.

Κατά δεύτερον, είναι μεγάλος ο αριθμός των περιπτώσεων στις οποίες επιβάλλονται τα μέτρα αυτά ώστε να υπάρχει εγγενής δυσχέρεια παρακολούθησης.

Το θεσιζόμενο νέο μέτρο της ανάθεσης υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια είναι κάτι καινούργιο σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική, τη διεθνή νομοθεσία, είναι αμφίβολο όμως αν θα μπορέσει ποτέ να εφαρμοστεί στην πράξη. Πρώτον, διότι δεν υπάρχουν τόσο ευαισθητοποιημένες κοινωνικά οικογένειες που θα δέχονταν να αναλάβουν την αναμόρφωση ενός παραβατικού ανηλίκου. Δεύτερον, αν υποθεθεί ότι κάποια οικογένεια δεχόταν να αναλάβει τέτοιο σοβαρό έργο, δεν θα ήταν ευχερής η διαπίστωση της καταλληλότητας από απόψεως παιδαγωγικής και ειδικότερα γνώσεων των ανάδοχων γονέων.

Καταλαβαίνετε ότι χρειάζεται και να ευαισθητοποιηθούν οι επιμελητές ανηλίκων, αλλά και να υπάρχει ένα ολόκληρο πλαίσιο ώστε να δούμε ποιες οικογένειες είναι κατάλληλες παιδαγωγικά, αλλά να έχουν και την ευρύτερη μόρφωση ώστε να πετύχουν το έργο το οποίο τους αναθέτεται.

Το ουσιαστικότερο και αποτελεσματικότερο μέτρο είναι η ανάθεση επιμέλειας του ανηλίκου σε επιμελητή ανηλίκων και όχι εναλλακτικά, όπως αναφέρεται στο νομοσχέδιό σας, σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων. Ειδικότερα ο θεσμός των εταιρειών προστασίας ανηλίκων έχει στην πράξη ατονήσει και όπου στην πράξη δραστηριοποιούνται, η προσφορά τους εξαντλείται στην προσωρινή μικρή οικονομική στήριξη και ενίοτε στην επαγγελματική αποκατάσταση των ανηλίκων.

Δεν απαρτίζονται όμως οι εταιρείες από ειδικούς και κατάλληλα εκπαιδευμένους επιστήμονες που θα μπορούσαν να αναλάβουν και να διεκπεραιώσουν το σοβαρό έργο της επιμέλειας των παραβατικών ανηλίκων. Το νομοσχέδιο αυτό θα μπορούσε να ήταν ένα λαμπρό πεδίο προσέγγισης διαφορετικών επιστημόνων. Χρειάζονται ειδικοί επιστήμονες απ' όλο το σύγχρονο φάσμα της ειδικής παιδαγωγικής, της θεραπευτικής παιδαγωγικής, της κοινωνικής παιδιατρικής και φυσικά της παιδοψυχιατρικής.

Αλλά ούτε ιδρύματα ανηλίκων επανδρωμένα με κατάλληλο προσωπικό υφίστανται στα οποία θα μπορούσε το δικαστήριο ανηλίκων να αναθέσει την επιμέλεια των ανηλίκων παραβατών. Επομένως είναι σκόπιμο να απαλειφθούν από το νομοσχέδιο οι σχετικές αναφορές της παραγράφου 5 της ανάθεσης επιμέλειας σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων. Το ίδιο ισχύει και για το άλλο μέτρο της παραγράφου ια' τα οποία θα πούμε πιο αναλυτικά στην κατ' άρθρον συζήτηση.

Ειδικότερα όμως θέλω να σας επισημάνω την προσοχή στους επιμελητές ανηλίκων των οποίων το ουσιαστικό έργο που προσφέρουν στην αναμόρφωση και στην επανένταξη των παραβατών ανηλίκων δεν έχει ανάλογα αξιολογηθεί και εκτιμηθεί, κύριε Υπουργέ.

Είναι αναμφισβήτητη η προσφορά των επιμελητών ανηλίκων στο έργο της αναμορφωτικής προσπάθειας το οποίο δεν έχει ούτε ωράριο ούτε τίποτε άλλο. Ο επιμελητής ανηλίκων έρχεται σε άμεση σχέση και επαφή με την προσωπικότητα και τα προβλήματα του παραβατικού ανηλίκου. Μπαίνει μέσα στο οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον και συμπαραστέκεται στις ψυχολογικές ανάγκες, στους προβληματισμούς του, δίνει λύσεις και κατευθύνσεις και φροντίζει για την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση με κάθε δυνατό τρόπο και μέσο.

Πρέπει λοιπόν να φροντίζουμε την καλύτερη νομική κατοχύρωση και εξοπλισμό των επιμελητών ανηλίκων, ώστε να μπορούν με άνεση και ευχέρεια να κάνουν το έργο τους. Πρέπει να κοιτάξουμε καλύτερα και είναι μια λαμπρή ευκαιρία το παρόν νομοσχέδιο, τον τρόπο πρόσληψης και επιλογής των επιμελητών ανηλίκων και όχι μόνο με τα κριτήρια τα οποία θέτει το ΑΣΕΠ σήμερα. Και έχουμε πολλές περιπτώσεις πρόσληψης επιμελητών ανηλίκων χωρίς την απαραίτητη πείρα.

Στο σημείο αυτό να πούμε ότι είναι άμεση η ανάγκη αύξησης, κύριε Υπουργέ, των θέσεων των επιμελητών ανηλίκων. Στο νομό μου παραδείγματος χάρι στο Νομό Πιερίας, με πάνω από εκατό χιλιάδες κατοίκους υπάρχει μόνο μια θέση επιμελητού ανηλίκων. Καταλαβαίνετε ότι δεν μπορούμε να έχουμε σωστά αναμορφωτικά μέτρα και να κινούμαστε σε σωστή κατεύθυνση με τον υπάρχοντα αριθμό επιμελητών ανηλίκων. Και φυσικά τα μέτρα άλλων παραγράφων για παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο είναι γενικά και αόριστα και πρέπει να συγκεκριμενοποιηθούν. Θα τα αναλύσουμε πιο διεξοδικά στην κατ' άρθρον συζήτηση όπως επίσης και τις τοποθετήσεις των ανηλίκων σε κατάλληλα κρατικά, δημοτικά, κοινοτικά, ιδιωτικά, ιδρύματα αγωγής.

Θα τα αναλύσουμε φυσικά αύριο, όπως είπα, αλλά σας επισημάνω την προσοχή ιδιαίτερα όσον αφορά την τοποθέτησή τους σε ιδιωτικά ιδρύματα αγωγής, δεδομένου ότι πέραν του ότι δεν υπάρχουν τέτοια θα ήταν αμφιβόλου αποτελεσματικότητας και ελέγχου η τοποθέτηση ενός παραβατικού ανηλίκου σε επιχείρηση αναμόρφωσης. Τι πάμε να κάνουμε, κύριε Υπουργέ; Να δημιουργήσουμε και επιχειρήσεις αναμόρφωσης ανηλίκων, ιδιωτικά ιδρύματα αγωγής ανηλίκων;

Κύριε Υπουργέ, επαναλαμβάνω ότι το νομοσχέδιο αυτό, παρά την κριτική την οποία έθεσα, κινείται στη σωστή κατεύθυνση. Φυσικά και το ψηφίζουμε επί της αρχής, επισημάνω όμως τα ειδικότερα προβλήματα τα οποία υπάρχουν και την απουσία ιδιαίτερων άρθρων και προσοχής όσον αφορά την πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Κυρία και κύριοι συνάδελφοι, όπως ήδη ειπώθηκε και από συναδέλφους που προηγήθηκαν στο Βήμα, η παραβατικότητα ατόμων νεαρών ηλικιών είναι ένα υπαρκτό πρόβλημα και στη χώρα μας, γι' αυτό και η αντιμετώπισή του θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα και της κυβερνητικής πολιτικής αλλά θα έλεγα συνολικά και της κοινωνίας μας.

Ως Υπουργείο Δικαιοσύνης έχουμε λάβει μια σειρά μέτρων και ρυθμίσεων που αντιμετωπίζουν με ευαισθησία –υπογραμμίζω το «με ευαισθησία»– ζητήματα τα οποία αφορούν στην προ-

στασία των ανηλίκων θυμάτων αλλά και στην ποινική μεταχείριση των ανηλίκων παραβατών. Θυμίζω ότι με το ν. 3064 πέρυσι το 2002 θεσπίστηκε για πρώτη φορά ως αξιόποινο αδίκημα η πορνογραφία κατά των ανηλίκων. Επίσης ο ίδιος νόμος προέβλεπε την προστασία των θυμάτων των αδικημάτων που αναφέρονται σε αυτό και ιδιαίτερα των θυμάτων του σύγχρονου δουλεμπορίου θα έλεγα της εκμετάλλευσης δηλαδή και ανηλίκων και γυναικών, με ιδιαίτερη βέβαια έμφαση στα ανήλικα θύματα. Από τον Αύγουστο μάλιστα του 2003 δηλαδή εδώ και περισσότερο από ένα μήνα τέθηκε σε ισχύ προεδρικό διάταγμα που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του νόμου αυτού με το οποίο καθορίζονται οι φορείς, τα μέσα και ο τρόπος παροχής της προστασίας της αρωγής και της μέριμνας των θυμάτων που ειδικά για τους ανηλίκους προβλέπει πέραν της περίθαλψης και της ψυχολογικής στήριξής τους και την ένταξή τους σε προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης.

Ακόμη θυμίζω ότι με την τροποποίηση του άρθρου 330 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δίδεται στο δικαστήριο η δυνατότητα να διατάξει τη διεξαγωγή της δίκης κεκλεισμένων των θυρών, όταν πρόκειται να καταθέσουν ως μάρτυρες ανήλικοι, θύματα εγκληματικών ενεργειών και όταν υπάρχει ο κίνδυνος της διαπόμπευσης. Και αυτήν τη ρύθμιση τη συζητήσαμε και την ψηφίσαμε πέρυσι εδώ.

Επίσης, δεν επιτρέπεται η συμπαράπομπή ανηλίκων στο αρμόδιο για τους ανηλίκους δικαστήριο, εφόσον ο δράστης της αξιόποινης πράξης δεν έχει συμπληρώσει κατά το χρόνο τέλεσής της το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του.

Εξάλλου, με το ν. 3090/2002 ρυθμίσαμε ζητήματα που αφορούσαν την απέλαση ανηλίκων αλλοδαπών κρατουμένων των οποίων η οικογένεια παραμένει στην Ελλάδα, για να μη βρίσκονται μετά την έκτιση της ποινής τους και πάλι, μέσω της αναγκαστικής απέλασης, σε καταστάσεις που θέτουν σε κίνδυνο την όλη περαιτέρω λειτουργία τους μέσα στην κοινωνία και δημιουργούν ακόμη περισσότερα προβλήματα σε αυτά τα ανήλικα παιδιά. Εφόσον, λοιπόν, η οικογένεια είναι νόμιμη στην Ελλάδα, το δικαστήριο θα μπορεί να απέχει από το μέτρο της απέλασης μετά την έκτιση της ποινής των ανηλίκων αυτών αλλοδαπών.

Θα ήθελα, επίσης, να σας πω ότι ήδη βρίσκμαστε στο στάδιο συλλογής των υπογραφών. Δηλαδή έχουμε ήδη ολοκληρώσει την εκπόνηση νομοσχεδίου. Συγκεντρώνουμε τις συνυπογραφές των συναρμοδίων συναδέλφων Υπουργών για να καταθέσουμε πολύ σύντομα πλέον σχέδιο νόμου για τη λειτουργία μονάδων μέριμνας νέων, που ολοκληρώνει νομοθετικά την παρέμβαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης στο Ποινικό Δίκαιο Ανηλίκων. Διαμορφώνουμε μέσω αυτού του συστήματος που περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο –που όπως είπα σύντομα θα καταθέσουμε– ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο φροντίδας, πρόληψης και ποινικής αντιμετώπισης ατόμων από οκτώ έως είκοσι ενός ετών. Καλύπτουμε την ανάγκη δημιουργίας σύγχρονης και ολοκληρωμένης υποδομής –ιδρυματικής αλλά και εξωιδρυματικής– για ανηλίκους με υπαρκτά ή εν δυνάμει προβλήματα κοινωνικής συμπεριφοράς, με τη θεσμοθέτηση, όπως θα προβλέπουμε στο νομοσχέδιο αυτό τριών νέων μορφών μονάδων μέριμνας: τις στέγες φιλοξενίας, τις θεραπευτικές μονάδες παρατήρησης και τα ειδικά τμήματα απεξάρτησης ανηλίκων τοξικομανών.

Για την αναμόρφωση του δικαίου των ανηλίκων που συζητούμε σήμερα –το παρόν νομοσχέδιο εντάσσεται στο συνολικό πλαίσιο των μέτρων, στα οποία αναφέρθηκα, για τους ανηλίκους– αποτέλεσαν σημείο αναφοράς και ταυτοχρόνως σημείο εκκίνησης οι εξελίξεις στην Ελλάδα και στη διεθνή κοινότητα. Μετά το 1950, όταν τέθηκαν σε ισχύ ο Ποινικός Κώδικας και ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας πολλά έχουν αλλάξει. Στις εξελίξεις αυτές συμπεριλαμβάνονται ιδιαίτερα σημαντικές προβλέψεις του ελληνικού Συντάγματος, αλλά και της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την άσκηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Σε σημαντικό βαθμό ανέδειξαν την αναγκαιότητα αναθεώρησης των σχετικών διατάξεων και ορισμένα κείμενα μη υποχρεωτικής ισχύος, όπως το πρότυπο νόμου του ΟΗΕ για το σύστημα δικαιο-

οσύνης νεαρών ατόμων του 1997, καθώς και ορισμένες πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη μεταχείριση των ανηλίκων δραστών.

Εξάλλου, δεν ήταν δυνατόν να αγνοήσουμε τις νέες συνθήκες που δημιουργήθηκαν στον ελληνικό αλλά και στο διεθνή χώρο, συνθήκες οι οποίες σχετίζονται με τις ραγδαίες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές μεταβολές σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης και τις συνακόλουθες πληθυσμιακές μετακινήσεις και τα μεταναστευτικά ρεύματα που προκλήθηκαν τα μόλις προηγούμενα χρόνια. Και θα ήταν, βέβαια, παράλειψη, αν δεν λαμβάναμε υπόψη και τις νέες επιστημονικές προσεγγίσεις και τα πορίσματα που διατυπώθηκαν αναφορικά με το δικαίωμα ανηλίκων, καθώς και τις κινήσεις που εκδηλώθηκαν και παγκόσμια, θα έλεγα, για την πρόσπιση των ατομικών δικαιωμάτων του ανθρώπου και ιδίως αυτών που έχουν να κάνουν με το παιδί. Όλα αυτά λάβαμε υπόψη εκπονώντας το νομοσχέδιο αυτό που σήμερα συζητούμε στη Βουλή.

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιχειρείται μια σημαντική τομή στο πεδίο της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων. Και αυτό γιατί με τις νέες ρυθμίσεις επιδιώκεται αφ' ενός μεν η αντιμετώπιση της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων με μέτρα πρόληψης και φροντίδας για την κοινωνική επανένταξή τους και αφ' ετέρου επιδιώκεται περιορισμός κατά το δυνατόν του εγκλεισμού τους στο κατάστημα κράτησης ως κυρωτικού μέτρου.

Υιοθετούνται καινοτόμες –μάλιστα θα έλεγα και για την ευρωπαϊκή έννομη τάξη και όχι μόνο για την έννομη τάξη της χώρας μας– ρυθμίσεις και εισάγονται νέοι θεσμοί με την προοπτική μιας νομικά ορθότερης και κοινωνικά αποδεκτής αντιμετώπισης των ανηλίκων παραβατών.

Πιο συγκεκριμένα: Αντικαθίσταται ο τίτλος του σχετικού κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα «Ανήλικοι εγκληματίες» με τον πιο δόκιμο «Ειδικές διατάξεις για ανηλίκους». Ο όρος «εγκληματίας» απαλείφθηκε, διότι πρόκειται για απαξιωτικό χαρακτηρισμό, που τονίζει κυρίως τον τιμωρητικό χαρακτήρα των σχετικών διατάξεων, κάτι όμως που δεν συνάδει με τη φιλοσοφία του δικαίου ανηλίκων, που είναι κατ' εξοχήν –και πρέπει να είναι– δικαίο προστασίας και πρόληψης και όχι απλά δικαίο καταστολής και στιγματισμού.

Ως ανήλικοι πλέον, με βάση το συζητούμενο νομοσχέδιο, νοούνται όσοι κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης έχουν ηλικία μεταξύ του ογδόου και δεκάτου ογδόου έτους –συμπληρωμένων– αντί του έβδομου έως και δεκάτου έβδομου έτους, που ισχύει μέχρι σήμερα.

Εμπλουτίζονται τα αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα. Στο κείμενο του νόμου περιλαμβάνονται δώδεκα αναμορφωτικά μέτρα, ώστε κάθε φορά να επιλέγεται από το δικαστήριο το ηπιότερο μέτρο, που θεωρείται και αναγκαίο και δίκαιο και αποτελεσματικό για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Εισάγονται δηλαδή νέες, ιδιαίτερα σημαντικές, θα έλεγα, δυνατότητες για την αντιμετώπιση του ανήλικου παραβάτη, εναλλακτικές δυνατότητες αντί του εγκλεισμού στο σωφρονιστικό κατάστημα, τη φυλακή. Υπάρχουν εναλλακτικές δυνατότητες, όπως η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια ή η διαμεσολάβηση μεταξύ δράστη και θύματος από την Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων, για έκφραση συγγνώμης του ανηλίκου προς το θύμα και για την εξώδικη διευθέτηση των συνεπειών της πράξης. Προβλέπονται επίσης η αποζημίωση του θύματος και η με άλλον τρόπο άρση ή μείωση των συνεπειών της πράξης από τον ανήλικο δράστη, η παροχή κοινωφελούς εργασίας από τον ανήλικο δράστη, που είναι ένας θεσμός, ο οποίος για πρώτη φορά θα δοκιμαστεί στη χώρα μας και στηρίζουμε πολλές ελπίδες στην εφαρμογή του. Προβλέπεται επίσης η παρακολούθηση κοινωνικοψυχολογικών προγραμμάτων ή ειδικών προγραμμάτων κυκλοφοριακής αγωγής ή φοίτηση σε επαγγελματικές σχολές ή άλλες σχολές εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Επίσης, με το παρόν νομοσχέδιο θεσπίζεται ο δικαστηριακός έλεγχος, ως προς τη συνδρομή των προϋποθέσεων αντικατάστασης ή άρσης των αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων το αργότερο μετά την παρέλευση ενός έτους από τότε που επι-

βλήθηκαν.

Η ιδιότυπη ποινή του ποινικού σωφρονισμού, δηλαδή ο εγκλεισμός, ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης, μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί να επιβάλλεται. Και βέβαια καθίσταται ηπιότερη η αντιμετώπιση των ανηλίκων που τελούν πταίσματα, με τον προσδιορισμό συγκεκριμένων αναμορφωτικών μέτρων που είναι δυνατόν να επιβληθούν, όπως η επίπληξη, η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή τους επιτρόπους του και η υποχρέωση παρακολούθησης ειδικών μαθημάτων. Για παράδειγμα, στην περίπτωση παραβάσεων του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας είναι προτιμότερο, αντί της επιβολής άλλου είδους ποινών, να επιβληθεί η «ποινή» της υποχρεωτικής παρακολούθησης μαθημάτων κυκλοφοριακής αγωγής, γιατί έτσι θα συνευθιχθεί ο ανήλικος και το λάθος που έκανε, αλλά και θα του είναι ιδιαίτερα χρήσιμα τα μαθήματα αυτά, για να μην επαναλάβει παρόμοιες συμπεριφορές που θέτουν σε κίνδυνο και τον ίδιο αλλά και τα άλλα μέλη της κοινωνίας.

Εισάγουμε επίσης με το νομοσχέδιο αυτό πιο ευνοϊκές ρυθμίσεις για την υπό όρο απόλυση των ανηλίκων. Έτσι η υπό όρο απόλυση των ανηλίκων χορηγείται με τη λήξη του ημίσεως της ποινής του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων. Εάν συντρέχουν μάλιστα σπουδαίοι λόγοι, μπορεί να χορηγηθεί και πριν από την έκταση του ημίσεως της ποινής, εφόσον έχει εκτίσει πραγματικά το 1/3 αυτής. Επίσης, προστίθενται νέες ευνοϊκές διατάξεις ειδικά για ανηλίκους που η παραβατικότητά τους έχει σχέση με τα ναρκωτικά, που αναφέρονται στο άρθρο 1 παράγραφος 10 του σχεδίου νόμου.

Παρέχεται η δυνατότητα στον εισαγγελέα να απέχει από την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος ανηλίκου, υπό ορισμένες προϋποθέσεις βέβαια, οι οποίες είναι η ήσσονος σημασίας αξιόποινη συμπεριφορά και η κρίση ότι η ποινική δίωξη δεν είναι αναγκαία για να συγκρατηθεί ο ανήλικος από την τέλεση αξιόποινων πράξεων. Η ρύθμιση αυτή της δυνατότητας της αποχής του εισαγγελέα από την άσκηση ποινικής δίωξης θα έλεγα ότι είναι μια πραγματικά καινοτομία για την ελληνική έννομη τάξη.

Η προσωρινή κράτηση ανηλίκου κατηγορουμένου επιτρέπεται, εφόσον αυτός έχει συμπληρώσει το δέκατο τρίτο έτος της ηλικίας του, αντί του δέκατου που ισχύει μέχρι σήμερα.

Ορίζεται ότι η εκ μέρους του ανηλίκου αδυναμία καταβολής της χρηματικής εγγύησης, που του επιβάλλεται, δεν επιτρέπεται να οδηγήσει από μόνη της στην επιβολή προσωρινής κράτησης και στον εγκλεισμό του ανηλίκου στις φυλακές.

Επιτρέπεται επίσης η άσκηση έφεσης πλέον σε κάθε περίπτωση καταδίκης ανηλίκου, ανεξάρτητα από τη διάρκεια του περιορισμού του σε ειδικό κατάστημα κράτησης. Σε ό,τι αφορά τη φροντίδα για την εκτέλεση των αποφάσεων των δικαστηρίων ανηλίκων και για την εφαρμογή των αναμορφωτικών και θεραπευτικών μέτρων, αυτά ανατίθενται με ρητή διάταξη στον εισαγγελέα ανηλίκων, γιατί αυτός είναι θα έλεγα ο πλέον κατάλληλος δικαστικός λειτουργός.

Εκτός, όμως, από τις διατάξεις για τους ανηλίκους, με το ίδιο σχέδιο νόμου προτείνουμε και ορισμένες τροποποιήσεις του νομοθετικού πλαισίου που αφορά τα ναρκωτικά. Σκοπός αυτής της πρωτοβουλίας μας είναι η ηπιότερη μεταχείριση εκείνων που κάνουν απλή χρήση ναρκωτικών ουσιών και η αποτροπή του στιγματισμού και του κοινωνικού τους αποκλεισμού.

Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων προτείνουμε τη μείωση του ανώτατου ορίου της απειλούμενης ποινής φυλάκισης για απλή –το υπογραμμίζω– χρήση ναρκωτικών, από τα πέντε έτη, που προβλέπονται μέχρι τώρα ως ανώτατο όριο φυλάκισης, στο ένα έτος. Και εδώ υπενθυμίζω ότι η ρύθμιση δεν αφορά τους αποδεδειγμένους εξαρτημένους από τα ναρκωτικά, γιατί οι τελευταίοι παραμένουν –με βάση τις ισχύουσες και μέχρι τώρα νομοθετικές προβλέψεις– ατιμώρητοι και εφαρμόζονται σ' αυτούς οι σχετικές με τα θεραπευτικά προγράμματα διατάξεις.

Γιατί προτείνουμε τη μείωση της ανώτατης ποινής από πέντε χρόνια, που ήταν μέχρι τώρα, σε ένα έτος; Πρώτα απ' όλα γιατί τα δικαστήρια στην πράξη δεν επιβάλλουν ποινές πέραν μερικών μηνών για απλή χρήση, δύο, τριών, τεσσάρων ή το πολύ πέντε μηνών. Δεν έχει υπάρξει περίπτωση επιβολής ετών. Αυτή

είναι η δικαστηριακή πράξη.

Δεύτερον, συγκρίνοντας το μέχρι τώρα ισχύον δίκαιό μας με όλα τα δίκαια, με όλες τις ρυθμίσεις που ισχύουν στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, διαπιστώνουμε ότι σε καμία άλλη ευρωπαϊκή χώρα δεν υπάρχει αυτή η υπερβολική ποινή φυλάκισης για απλή χρήση ναρκωτικών μέχρι πέντε έτη.

Υπάρχει, λοιπόν, η ανάγκη ενός εξορθολογισμού σε ό,τι αφορά το ανώτατο όριο της ποινής και γι' αυτό προτείνουμε να είναι η ποινή φυλάκισης μέχρι ένα έτος. Στην πράξη δεν πρόκειται να αλλάξει τίποτα. Οι ποινές θα εξακολουθήσουν να είναι ποινές μερικών μηνών. Άρα δεν είχε λόγο ύπαρξης η ανώτατη ποινή των πέντε ετών.

Δεν αποδεχθήκαμε ως Υπουργείο Δικαιοσύνης τις απόψεις που είχαν διατυπωθεί για την πταισματοποίηση της χρήσης των ναρκωτικών, γιατί τότε θα σήμαινε εκτός των άλλων -στην περίπτωση που μετατρεπόταν σε απλό πταίσμα η χρήση ναρκωτικών- ότι οι διωκτικές αρχές δεν θα ασχολούνταν στην ουσία με τις περιπτώσεις αυτές. Δεν αποδεχθήκαμε την πταισματοποίηση, αλλά θεωρούμε πράγματι ότι είναι λογικό να υπάρξει εξορθολογισμός του ανώτατου επαπειλούμενου ορίου ποινής στο ένα έτος για τους απλούς χρήστες.

Η δεύτερη ρύθμιση, σχετική με το θέμα αυτό, είναι ακόμα πιο σημαντική, θα έλεγα. Είναι αυτή που αφορά τη μη εγγραφή στο δελτίο Ποινικού Μητρώου της καταδικαστικής απόφασης για απλή χρήση ναρκωτικών, εφόσον βέβαια ο υπαίτιος δεν διαπράξει μέσα σε πέντε χρόνια το ίδιο αδίκημα πάλι.

Το πρόβλημα των ναρκωτικών, κύριοι συνάδελφοι, είναι τεράστιο, δυσχερές, πολύπλοκο και ιδιαίτερα δύσκολο και για την αντιμετώπισή του απαιτείται συνεχής εγρήγορση, συνεχής προσπάθεια. Απαιτείται ταυτόχρονα προσαρμογή στις συνθήκες που επικρατούν και διαμορφώνουν την κοινωνική πραγματικότητα, από την οποία και ο νομοθέτης δεν πρέπει να απομακρύνεται με τις όποιες προβλέψεις του.

Πιστεύω ότι η πλήρης αποπαικωποίηση της χρήσης ναρκωτικών δεν αποτελεί πανάκεια. Δεν θα έλυνε προβλήματα και οι δοκιμές που έχουν γίνει και σε άλλες χώρες απέδειξαν ότι δεν έφθασαν ίσως στις λύσεις εκείνες, τις οποίες ήλπιζαν ότι στην πράξη θα πετύχαιναν.

Η ήπια όμως, αντιμετώπιση των χρηστών και η λήψη μέτρων για την αποτροπή της περιθωριοποίησης και του ιδιότυπου κοινωνικού ρατσισμού, εκτιμώ ότι είναι επιβεβλημένη. Προς αυτήν την κατεύθυνση κινείται και η συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση για τη μη εγγραφή, όπως είπα, στο δελτίο Ποινικού Μητρώου της καταδικαστικής απόφασης για απλή χρήση ναρκωτικών, εφόσον βέβαια δεν διαπράξει ο υπαίτιος μέσα σε πέντε χρόνια και πάλι το ίδιο αδίκημα.

Γιατί δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις και νέων ανθρώπων που έκαναν μια περισκεψία, έκαναν μια χρήση ναρκωτικών, κάπνισαν, για παράδειγμα, χάσις με τους φίλους τους. Επεβλήθη η ποινή, η εγγραφή όμως στο δελτίο Ποινικού Μητρώου τους ακολουθούσε σε όλη τους τη ζωή, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να βρουν δουλειά. Και δεν μιλώ μόνο για το δημόσιο, αλλά και στον ιδιωτικό τομέα συνέβαινε να μη γίνονται δεκτοί για εργασία και βέβαια δημιουργούνται με αυτόν τον τρόπο περισσότεροι κίνδυνοι περιθωριοποίησης για τα άτομα αυτά. Γι' αυτό λοιπόν προτείνουμε αυτήν τη ρύθμιση της μη αναγραφής και σαφώς βέβαια αυτό αφορά με τις ίδιες προϋποθέσεις και τις ήδη αναγραφείσες ποινές για διάπραξη αυτών των αδικημάτων στο παρελθόν.

Επίσης σ' αυτό το κεφάλαιο του νομοσχεδίου απαλείφουμε τον όρο «χρήστες» ναρκωτικών ουσιών και αντ' αυτού χρησιμοποιούμε πλέον τη λέξη «χρήση» που δεν στιγματίζει απαξιωτικά το πρόσωπο που υπαίτιο, ενώ ως όρος είναι και δογματικά, θα έλεγα, πλέον ορθός και νομοτεχνικά ακριβής, αφού συνδέεται και προσδιορίζει τη συγκεκριμένη αξιόποινη πράξη και δεν χαρακτηρίζει το πρόσωπο που υποπίπτει σ' αυτήν.

Υιοθετούμε επίσης τον όρο «εξαρτημένος» αντί του όρου «τοξικομανούς». Είναι εύλογο το γιατί το κάνουμε. Διότι είναι ακριβέστερος ο όρος «εξαρτημένος» και είναι και αποφορτισμένος από εμμονές, ίσως και προκαταλήψεις που συνδέονται με τον όρο «τοξικομανής».

Τροποποιούμε ακόμη τις διατάξεις που αφορούν στην ειδική μεταχείριση χρηστών εξαρτημένων από τα ναρκωτικά, ώστε χωρίς αμφιβολία να υπάγονται στις ευνοϊκές ρυθμίσεις και αυτοί που παρακολουθούν προγράμματα συντήρησης και απεξάρτησης με τη χορήγηση υποκατάστατων ουσιών από τον ΟΚΑΝΑ.

Ακόμη, με τις σχετικές διατάξεις του νομοσχεδίου καθίσταται περισσότερο αποτελεσματική η παρακολούθηση από τις δικαστικές αρχές του θεραπευτικού προγράμματος με την πρόβλεψη που περιλαμβάνουμε για τήρηση ειδικού δελτίου από τους υπεύθυνους του προγράμματος για την παρακολούθηση, σταθεροποίηση, πρόοδο και επιτυχή ολοκλήρωσή του, αλλά και την ενδεχόμενη αδικαιολόγητη διακοπή του.

Συγκεκριμενοποιείται, επίσης, στο νομοσχέδιο αυτό και η διάταξη για τους περιορισμούς διαμονής του καταδικασμένου σε ορισμένους τόπους, γιατί όπως έχει μέχρι σήμερα είναι ασαφής και μπορεί να οδηγήσει σε υπερβολές.

Τέλος, κλείνοντας θα ήθελα να επισημάνω ότι ως Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν εστιάζουμε την πολιτική μας μόνον στον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου και χαιρόμαι γιατί διαπιστώθηκε από όλες τις πλευρές ότι αυτό το νομοσχέδιο πράγματι κινείται στην σωστή κατεύθυνση και επιδιώκει τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου. Χαιρόμαι μάλιστα ιδιαίτερα διότι είναι το όγδοο νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης που καταθέτουμε αυτά τα τελευταία δύο χρόνια, που τυγχάνει τόσο ευρύτατης, θα έλεγα, αποδοχής και το οποίο, αγαπητοί συνάδελφοι όλων των κομμάτων, εκτιμάμε κι εσείς ότι είναι ορθό και ότι επιλύει διάφορα προβλήματα.

Πέρα όμως από τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου, ως Υπουργείο Δικαιοσύνης σαφώς γνωρίζουμε ότι πρέπει να υπάρχει και ο υποστηρικτικός μηχανισμός για την εφαρμογή αυτών των διατάξεων και σαφώς είναι αναγκαίο να υπάρξει και ουσιαστική, σημαντική ενίσχυση των διαφόρων υπηρεσιών, ιδιαίτερα των υπηρεσιών ανηλίκων αλλά και των άλλων υπηρεσιών του δικαστικού και του σωφρονιστικού μας συστήματος. Γι' αυτό, όπως είπα και στην επιτροπή, επιτύχαμε ώστε να έχουμε την έγκριση για φέτος και προκηρύσσουμε άμεσα -ήδη έχω υπογράψει κι έχω στείλει τη σχετική προκήρυξη στο ΑΣΕΠ κι έχω συνεννοηθεί με το ΑΣΕΠ για να μην υπάρξει καθυστέρηση επίσης στην ολοκλήρωση των διαδικασιών υλοποίησης αυτής της προκήρυξης, δηλαδή να μην υπάρξει καθυστέρηση στις προσλήψεις- την πρόσληψη είκοσι δύο επιμελητών ανηλίκων, εξήντα επιμελητών κοινωνικής αρωγής, είκοσι τεσσάρων κοινωνικών λειτουργών, τριάντα ψυχολόγων και είκοσι ενός ψυχιάτρων. Με άλλα λόγια, στους αμέσως επόμενους μήνες θα προσληφθούν εκατόν πενήντα επτά ειδικοί επιστήμονες για την ενίσχυση της στελέχωσης των υπηρεσιών του σωφρονιστικού συστήματος, των υπηρεσιών επιμελητών ανηλίκων, αλλά και των άλλων υπηρεσιών στο δικαστικό μας σύστημα. Πρόκειται για προσλήψεις που είναι αναγκαίες και πιστεύω ότι με τη στελέχωση αυτών των υπηρεσιών με ειδικούς επιστήμονες θα μπορέσει να εφαρμοστεί αυτό το πολύ καλό νομοσχέδιο όντως στην πράξη.

Τέλος, θα μου επιτρέψετε, κύριε Πρόεδρε, να κάνω μια δήλωση που αφορά μια διατύπωση στην εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου. Από τη σελίδα 8 της εισηγητικής έκθεσης και στο σημείο όπου γίνεται αναφορά στο άρθρο 282 του Κώδικα Ποινικού Δικονομίας πρέπει να απαλειφθεί η φράση του δευτέρου εδαφίου γιατί δεν ανταποκρίνεται στο κείμενο του σχεδίου νόμου. Εκ παραδρομής συμπεριελήφθη εκεί.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με την ολοκλήρωση της συζήτησης, την ψήφιση και μετά τη δημοσίευση αυτού του σχεδίου νόμου πιστεύω ότι ξεκινά μια καινούργια εποχή στο δικαστικό μας σύστημα, για την -όντως- με ευαισθησία αντιμετώπιση και επίλυση προβλημάτων των ανηλίκων παραβατών και πάνω απ' όλα με το ιδιαίτερο βάρος που δίδουμε στην πρόληψη αντί του εγκλεισμού στις φυλακές των ανηλίκων. Γιατί είναι σωστές οι παρατηρήσεις και οι διαπιστώσεις που έχουν γίνει από συναδέλφους στην Αίθουσα αυτή ότι ο εγκλεισμός σε σωφρονιστικό κατάστημα, σε κατάστημα ανηλίκων, σε φυλακή, δεν είναι πάντα το καλύτερο μέτρο. Γι' αυτό θα είναι πλέον το τελευταίο

–θα έλεγα– μέτρο στην περίπτωση των ανηλίκων παραβατών και μόνο κατ' εξαίρεση πλέον θα μπορεί να επιβάλλεται.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» με θέμα: «Η Ελλάδα των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913», σαραντά έξι μαθητές και μαθήτριες και δύο συνοδοί-καθηγητές από το 2ο Γυμνάσιο Μεγάρων Δυτικής Αττικής.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Ο κ. Παυλόπουλος έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, η Νέα Δημοκρατία ψηφίζει επί της αρχής το υπό συζήτηση σχέδιο νόμου.

Σας άκουσα, κύριε Υπουργέ, να λέτε ότι είναι το όγδοο νομοθέτημα του Υπουργείου σας, ιδίως μετά την Αναθεώρηση του Συντάγματος, που η Νέα Δημοκρατία το υπερψηφίζει. Έτσι μου δίνετε την ευκαιρία να κάνω δύο παρατηρήσεις και να εξηγήσω –πράγμα που θα κάνω και στη συνέχεια– γιατί ψηφίζει η Νέα Δημοκρατία αυτό το νομοσχέδιο, αλλά ταυτοχρόνως και να επισημάνω κάτι που οι συνάδελφοί σας το αρνούνται. Δηλαδή, πόση διαφορά υπάρχει ανάμεσα στην πολιτική στάση της Νέας Δημοκρατίας ως Αντιπολίτευσης σε σχέση με αυτά που συνέβαιναν στο παρελθόν μέσα σε αυτήν την Αίθουσα.

Το ξαναλέω για πολλοστή φορά: Εμείς ό,τι θετικό βρίσκουμε, το στηρίζουμε. Και εάν ο ελληνικός λαός αποφασίσει να είναι κυβέρνηση η Νέα Δημοκρατία, ό,τι θετικό υπάρχει θα το προχωρήσει. Το ζήτημα είναι να φθάσουμε σε ένα σημείο πολιτικού πολιτισμού που και η άλλη πλευρά –δηλαδή, το ΠΑΣΟΚ– εάν την τάξει ο ελληνικός λαός στην Αντιπολίτευση να γνωρίζει ότι η απόλυτη άρνηση δεν είναι τρόπος άσκησης πολιτικής. Γιατί αυτό κάνατε στο παρελθόν. Χαίρομαι, λοιπόν, που αναγνωρίζετε στη Νέα Δημοκρατία αυτήν την υπεύθυνη στάση, η οποία είναι πασιφανής.

Όμως εδώ θα μου επιτρέψετε να τονίσω ότι δεν πρέπει να είστε ικανοποιημένοι από το γεγονός ότι υπερψηφίζουμε αυτό το νομοσχέδιο υπό τους όρους που το υπερψηφίζουμε. Γιατί εμείς δεν είμαστε ικανοποιημένοι. Όχι γιατί δίνουμε θετική ψήφο σε ένα νομοσχέδιο της Κυβέρνησης –αυτό το κάνουμε με χαρά, όταν είναι σωστό– αλλά γιατί αναγκαζόμαστε να το κάνουμε υπό τους όρους που το φέρνετε. Κανονικά δεν θα έπρεπε να είστε ικανοποιημένοι, κύριε Υπουργέ, για τους όρους με τους οποίους φέρνετε αυτό το νομοσχέδιο να συζητηθεί και να ψηφισθεί στη Βουλή. Και εξηγούμαι.

Το 1990, και συγκεκριμένα στις 26 Ιανουαρίου 1990, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών κατάρτισε το Σχέδιο Διεθνούς Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού. Δύο μόλις χρόνια αργότερα, σε ελάχιστο χρονικό διάστημα, η τότε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ψήφισε και τον ν. 2101/1992, με τον οποίο κύρωσε αυτή τη σύμβαση. Δηλαδή, η Νέα Δημοκρατία ως κυβέρνηση χρειάστηκε δύο μόλις χρόνια για να κυρώσει αυτήν τη σύμβαση υπολογίζοντας βεβαίως και ποιες είναι οι ανάγκες για την εφαρμογή της.

Έπεσε ένα χρόνο μετά η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Και ερωτώ, κύριε Υπουργέ: Γιατί χρειαστήκατε έντεκα ολόκληρα χρόνια για να εφαρμόσετε, σε βασικά του σημεία, το περιεχόμενο αυτής της σύμβασης; Λέμε «ναι», γιατί στην ουσία αυτό το νομοσχέδιο δεν κάνει τίποτα άλλο παρά να πραγματοποιεί και το περιεχόμενο μιας σύμβασης, την οποία κύρωσε η Νέα Δημοκρατία αμέσως μάλιστα μετά την κατάρτισή της από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Αλλά το ερώτημα είναι γιατί εσείς καθυστερήσατε έντεκα ολόκληρα χρόνια!

Γι' αυτό σας είπα ότι δεν πρέπει να είστε υπερήφανος για τους όρους, με τους οποίους αυτό το νομοσχέδιο υπερψηφίζεται εδώ. Καθυστερήσατε πάρα πολύ! Φθάσαμε στο παρά πέντε ή και το έχουμε υπερβεί. Άρα το ψηφίζουμε κατ' ανάγκη –γιατί

δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά– αλλά δεν μπορούμε να μην επισημάνουμε τα έντεκα ολόκληρα χαμένα χρόνια. Χαμένα χρόνια όχι μόνο για την τοπική εφαρμογή αλλά και για όλη την υποδομή, όπως θα εξηγήσω στη συνέχεια.

Άρα, αυτό το νομοσχέδιο έρχεται πολύ καθυστερημένα. Το υπερψηφίζουμε γιατί έστω και τώρα είναι αναγκαία η θεσμοθέτηση των σχετικών μέτρων. Από και πέρα όμως, αρχίζει να δημιουργείται το αίσθημα εκείνο το οποίο πρέπει να μας διακατέχει, όταν η κατάσταση που επικρατεί σε ό,τι αφορά τους ανηλίκους και σε ό,τι αφορά το σωφρονισμό τους είναι αυτή που είναι σήμερα. Και μόνο το γεγονός πρώτα-πρώτα –και αυτό ισχύει για κάθε πολιτισμένη κοινωνία, ανεξάρτητα από το επίπεδο στο οποίο βρίσκεται– ότι μια Βουλή, η οποιαδήποτε Βουλή διαχρονικά και σε διεθνή κλίμακα, αναγκάζεται να μιλάει για ποινική μεταχείριση ανηλίκων, για ποινική νομοθεσία ανηλίκων αυτό και μόνο ήδη είναι μια παθολογία της κοινωνίας. Μια σωστή κοινωνία θα έπρεπε να αποφεύγει όσο το δυνατόν περισσότερο να ασχολείται με τέτοια θέματα, γιατί έχει προετοιμάσει το έδαφος, ώστε να μην υπάρχει αυτή η ανάγκη της καταστολής.

Άρα, όταν ψηφίζουμε τέτοιες διατάξεις και όταν δίνουμε ακόμα τη θετική μας ψήφο, δεν πρέπει να μας εγκαταλείπουν, σε καμία περίπτωση, οι ενοχές που διακατέχουν ή πρέπει να διακατέχουν όλο το πολιτικό σύστημα για το γεγονός και μόνο ότι αναγκάζεται να ψηφίσει αυτές τις διατάξεις. Διατάξεις που σημαίνουν ότι ήδη κάτι υπάρχει το οποίο πάσχει μέσα στο κοινωνικό σύνολο και μάλιστα στο πιο ευαίσθητο κομμάτι του κοινωνικού μας ιστού, που είναι οι νέοι.

Δεν είναι όμως μόνο αυτό, που θα το συναντούσε κανείς σε κάθε κοινωνία. Είναι και το γεγονός ότι η κατάσταση που επικρατεί, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, στην Ελλάδα είναι τέτοια ώστε δεν θα πρέπει να αισθανόμαστε υπερήφανοι. Δεν θα πρέπει να αισθανόμαστε, και ιδίως η Κυβέρνηση, ότι έχουμε πράξει έστω και κατ' ελάχιστο το καθήκον μας.

Πρώτα-πρώτα, το σύστημα πρόληψης. Γιατί, κύριε Υπουργέ, το να φέρνουμε εδώ διατάξεις που αφορούν την ποινική καταστολή –γιατί την καταστολή ουσιαστικά αφορούν οι διατάξεις αυτές– είναι ήδη αργά. Για την πρόληψη ιδίως την πρόληψη της εγκληματικότητας των νέων, τι έχουμε κάνει; Ποια είναι η κατάσταση στον Τόπο μας; Η πρόληπτική διαδικασία ουσιαστικά στην Ελλάδα πάσχει, για να μην πω ότι είναι ανύπαρκτη. Πάσχει το όλο σύστημα πρόληψης εγκληματικότητας των νέων και για λόγους που αφορούν τους ίδιους τους νέους, αλλά και για λόγους γενικούς.

Και εξηγούμαι. Πρώτα-πρώτα οι ειδικοί λόγοι που δείχνουν ότι η πρόληψη στην Ελλάδα δεν λειτουργεί: Το σύστημα της παιδείας μας και η υποδομή ιδίως της παιδείας μας, γιατί από εκεί θα έπρεπε να ξεκινάει η πρόληψη. Ποια είναι η κατάσταση που επικρατεί σήμερα ακόμα και από πλευράς υποδομής; Ξέρουμε όλοι ή δεν ξέρουμε πώς λειτουργούν, παραδείγματος χάριν, τα σχολεία; Πόσα από τα σχολεία αυτά, από πλευράς κτηριακής υποδομής και συνθηκών, δεν θυμίζουν γκέτο; Και ξέρει κανείς το γεγονός ότι όταν μένουν χρόνια ολόκληρα τρυφερές ψυχές μέσα σε τέτοιου είδους συνθήκες, πόσο τις επηρεάζει και πόσο αυτό τις κάνει να ρέπουν προς την εγκληματικότητα σαν ένα είδος φυγής;

Δεύτερον, το ζήτημα της ενημέρωσης γενικότερα των παιδιών μέσα στο σχολείο ή και έξω από το σχολείο, ιδίως όμως μέσα, σχετικά με τα θέματα της εγκληματικότητας. Ποια είναι η ενημέρωσή τους; Πόσα και ποια μαθήματα είναι εκείνα που συστηματικά επιτρέπουν την ενημέρωση των νέων; Και εδώ η ενημέρωση είναι ανύπαρκτη, όταν ξέρουμε πόσο σημαντική είναι.

Τρίτον, το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν τα παιδιά και μέσα και έξω από το σχολείο σε ό,τι αφορά τη φύλαξη του ίδιου του σχολείου, ή π.χ. τις γειτονιές στις οποίες ζουν. Μην αυταπατώμεθα, κύριοι συνάδελφοι –κι αυτό είναι κάτι το οποίο δεν πρέπει να μας αφήσει, όχι μόνο την πολιτεία, όλους, να κοιμόμαστε με ήρεμη τη συνείδηση– και μέσα στα σχολεία έχουμε παρατηρήσει εκτεταμένη χρήση ναρκωτικών. Γειτονιές επίσης ολόκληρες έχουν καταντήσει άντρα χρήσης ναρκωτικών. Χρει-

άζεται κανείς να πάει μέχρι παρακάτω στο κέντρο της Αθήνας να δει τι βλέπουν τα παιδικά μάτια; Και αφού το βλέπουν μπροστά στα μάτια τους, είναι κάτι το οποίο το ανέχεται η πολιτεία στα μάτια των παιδιών. Ξέρετε τι σημασία έχει αυτό για την πρόληψη; Μια κατάσταση που τη βλέπει η πολιτεία και δεν αντιδρά, ξέρετε πόσο στα μάτια του παιδιού είναι σαν κάτι συνηθισμένο;

Και τέλος, το μεγάλο ζήτημα το οποίο αφορά την ανεργία των νέων, όταν ξέρουμε πόσο συμβάλλει αυτή η ανεργία στην εγκληματικότητα. Ναι, ή όχι, κύριε Υπουργέ, ναι ή όχι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, πέραν του ότι έχουμε τη δεύτερη μεγαλύτερη ανεργία στην Ευρώπη, ειδικά σε ό,τι αφορά δύο ευαίσθητες κατηγορίες του πληθυσμού μας, δηλαδή τους νέους και τις γυναίκες, έχουμε ουσιαστικά την πρώτη; Με αποτέλεσμα η ανεργία αυτή να είναι ποιοτικά η χειρότερη που παρατηρείται σε διεθνή κλίμακα σε ό,τι αφορά τουλάχιστον την Ευρώπη; Όλα αυτά συμβάλλουν ώστε η πρόληψη, κυρίως σε ό,τι αφορά την εγκληματικότητα των νέων να είναι ανύπαρκτη.

Και έρχομαι και σ' ένα άλλο θέμα που είναι γενικότερο και δεν αφορά μόνο τους νέους, αλλά τους επηρεάζει περισσότερο. Ποιος είναι ο κώδικας αξιών τον οποίο σήμερα έχει καθιερώσει η ίδια η Πολιτεία απέναντι στη διαφθορά, απέναντι στη διαπλοκή, απέναντι σε συνθήκες οι οποίες εντείνουν την εγκληματικότητα;

Κάποτε, φαινόμενα τα οποία ήταν ποινικώς κολάσιμα, σήμερα είναι περίπου ανεκτά. Σήμερα, η ίδια η Πολιτεία είτε αποποιονοποιεί συμπεριφορές είτε μειώνει την ποινική καταστολή συμπεριφορών, οι οποίες θα έπρεπε να είναι δριμύτητα καταδικαστέες. Όταν φθάνουμε, σ' επίπεδο διαφθοράς και διαπλοκής, να θεσμοθετείται η νομιμοφάνης παρουσία τους, τότε από εκεί και πέρα το παιδί συνηθίζει να μαθαίνει από μικρό ότι αυτές είναι μορφές συμπεριφοράς που είναι ανεκτές από το κοινωνικό σύνολο.

Έχουν χαλαρώσει τα ήθη και οι αξίες, ίσως γιατί κάποιοι πιστεύουν ότι έχει περάσει ο καιρός αυτών των αξιών. Και όμως, ο καιρός είναι εδώ. Κύριε Υπουργέ, μπορεί να σας φαίνεται ότι αυτά τα πράγματα είναι γενικά. Αλλά αν νομίζετε ότι κάνατε το καθήκον σας επειδή φέρατε ένα νομοσχέδιο, το οποίο έχει ορισμένες διατάξεις εν κενώ και επειδή και εμείς ψηφίζουμε υπέρ, τότε κάνατε λάθος. Σε ό,τι αφορά στην πρόληψη, δηλαδή το να μην χρειαστεί να τις εφαρμόσουμε αυτές τις διατάξεις, δεν υπάρχει τίποτα. Θα έλεγα, μάλιστα, ότι η ίδια η κοινωνία και το πλαίσιο μέσα στο οποίο ζούμε σήμερα στην Ελλάδα όχι μόνο δεν διευκολύνει την πρόληψη, αλλά στην ουσία ενισχύει την εγκληματικότητα, ιδίως των νέων.

Θα μιλήσω τώρα για την καταστολή. Ψηφίσαμε αυτές τις διατάξεις και θα τις ψηφίσουμε και στα άρθρα. Το ερώτημα είναι πώς αυτές θα εφαρμοστούν. Ποια είναι η κατάσταση, η οποία επικρατεί σήμερα γενικότερα στο χώρο του σωφρονισμού των νέων; Ας δούμε, δηλαδή, αν λειτουργεί σήμερα το σύστημα καταστολής, δηλαδή το σύστημα της εφαρμογής των σχετικών μέτρων και ποινών. Μπορεί να λειτουργήσει; Και μάλιστα πρέπει να δούμε όχι μόνο αν μπορεί να λειτουργήσει, αλλά αν θα λειτουργήσει και προς τη σωστή κατεύθυνση.

Όπως είναι γνωστό, ο σωφρονισμός έχει ως στόχο για όλους, και ιδίως για τους νέους, να μην περιέλθουν ξανά στην ίδια κατάσταση. Ποιο είναι, λοιπόν, το επίπεδο στο οποίο βρίσκμαστε σήμερα; Κάποια σημεία τονίστηκαν από όλους τους συναδέλφους που μίλησαν, ιδίως από τον εισηγητή μας και από την κ. Μπενάκη. Ξεκινάμε από τον πρώτο βασικό θεσμό, το θέμα του δικαστή ανηλίκων. Είσαθε ικανοποιημένος, κύριε Υπουργέ, από τον τρόπο με τον οποίο εκπαιδεύονται και, κατά συνέπεια, ασκούν τα καθήκοντά τους οι δικαστές ανηλίκων; Είναι ένας θεσμός, ο οποίος έχει καίρια σημασία, σε ό,τι αφορά και στην κατάννοση της ποινής και την έντασή της στη συνέχεια.

Επομένως, αφού γνωρίζουμε ότι το σύστημα στην Ελλάδα πάσχει, ο πρώτος πυλώνας πάνω στον οποίο πρέπει να στηριχθεί το σύστημα της εφαρμογής της ποινικής νομοθεσίας για τους ανηλίκους, για τους νέους, δεν υπάρχει ή είναι εντελώς «κουτσουρεμένος». Πάμε να στήσουμε ένα ολόκληρο οικοδόμημα σχετικά με το σωφρονισμό των νέων πάνω σ' ένα πεδίο, το οποίο ουσιαστικά είναι εντελώς σαθρό.

Κατά δεύτερο λόγο, σε ό,τι αφορά στα καταστήματα, κύριε Υπουργέ, μας αναφέρατε τώρα και για τα καταστήματα και για τη στελέχωσή τους –ιδίως για τη στελέχωσή τους– κάποια μέτρα, τα οποία πρόκειται να πάρετε. Το ερώτημα είναι το εξής: Είκοσι χρόνια κυβερνάτε τον Τόπο. Τι κάνατε σ' αυτά τα είκοσι χρόνια; Ποιος είναι ο απολογισμός του έργου σας;

Μάλιστα, έρχεστε τώρα, παραμονές των εκλογών, να μας πείτε ότι θα πάρετε αυτά τα μέτρα, σχετικά με τους επιμελητές ανηλίκων, με τους κοινωνικούς λειτουργούς, κλπ; Γιατί τώρα; Έντεκα χρόνια που ισχύει αυτή η Σύμβαση και μας δεσμεύει –γιατί την έχουμε εντάξει στην έννομη τάξη μας– τι κάνατε; Δεν κάνατε τίποτα έντεκα χρόνια και το εξαγγέλλετε για τις επόμενες μέρες. Είναι η στάση του Πρωθυπουργού σας, ο οποίος, σε ό,τι αφορά γενικότερα τα κοινωνικά μας πράγματα, ήρθε παραμονές των εκλογών είτε με τη λεγόμενη Χάρτα Σύγκλισης –τη «Χάρτα Σημίτη» δηλαδή– είτε με το πακέτο παροχών, να μας πει ότι πάει να κλείσει την ψαλίδα της κοινωνίας των δύο τρίτων. Η ίδια νοοτροπία επικρατεί και σ' αυτό το νομοσχέδιο σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή του. Μας λέτε ότι θα κάνατε. Δεν μας εξηγήσατε, όμως, έντεκα ολόκληρα χρόνια τι κάνατε.

Επομένως σε ό,τι αφορά στα καταστήματα, ξέρετε ότι αυτήν τη στιγμή υπάρχουν τρία ειδικά καταστήματα κράτησης νέων που είναι απαραίτητο να υπάρχουν, για να μπορέσει να εφαρμοστούν στοιχειωδώς αυτή η ποινική νομοθεσία. Υπάρχει ένα στον Αυλώνα, ένα στο Βόλο και ένα στην Κασσαβέτεια. Συμφύρονται μέσα σ' αυτά οι νέοι, όπως συμφύρονται. Χρειάζεται να σας πω –θα έχετε πάει και εσείς, όπως εγώ και άλλοι– τι συμβαίνει στον Αυλώνα και πώς ζουν;

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Κύριε Πρόεδρε, θα χρειαστώ δύο λεπτά, γιατί δεν θα δευτερολογήσω.

Πιστεύετε σοβαρά ότι με τις συνθήκες, με τις οποίες συμφύρονται οι νέοι, υπάρχει πραγματικός σωφρονισμός τέτοιους που να αποτρέπει την επανάληψη των ιδίων πραγμάτων στο μέλλον; Στην πραγματικότητα, πολλά απ' αυτά λειτουργούν ως διαφθορεία ψυχών, αντί να είναι συστήματα και καταστήματα, μέσα στα οποία υπάρχει ο πραγματικός σωφρονισμός.

Ξέρετε, επίσης, πολύ καλά ότι είναι βάλει μέσα –και είναι σωστή αυτή η ρύθμιση– ένα είδος αναμόρφωσης που συνίσταται στην ειδική κράτηση.

Η ειδική κράτηση νέων σε ποιο κατάσταση θα γίνει; Ξέρετε ότι αυτή τη στιγμή υπάρχει μόνο ένα ίδρυμα αγωγής νέων στο Βόλο και μάλιστα για ανηλίκους. Για τις ανήλικες αυτό γίνεται μέσα στα τμήματα γυναικών φυλακών. Είναι δυνατόν να λειτουργήσει το νομοθέτημα μέσα απ' αυτές τις διαδικασίες;

Επίσης γνωρίζετε πολύ καλά –είπατε τώρα ότι θα το κάνατε– τι γίνεται με τους επιμελητές ανηλίκων. Υπάρχουν, αν δεν κάνω λάθος, συνολικά αυτή τη στιγμή, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχω εκατόν σαράντα οκτώ οργανικές θέσεις και έχουν πληρωθεί μόνο οι ενενήντα τέσσερις. Ναι ή όχι; Στην Αθήνα από τις τριάντα έξι θέσεις έχουν πληρωθεί μόνο οι δέκα επτά. Ναι ή όχι; Σε ό,τι αφορά τους κοινωνικούς λειτουργούς και στα τρία ειδικά καταστήματα κράτησης νέων σήμερα υπηρετούν μόνο εννέα, τέσσερα στον Αυλώνα, τρία στο Βόλο και δύο στη Κασσαβέτεια. Ναι ή όχι; Ψυχολόγοι μηδέν.

Αυτή είναι η κατάσταση, η οποία υπάρχει τώρα και μας λέτε ότι θα την αντιμετωπίσετε με τις προσλήψεις που θα γίνουν. Πότε, κύριε Υπουργέ; Εγώ ερωτώ, γιατί έντεκα ολόκληρα χρόνια –δεν μιλώ για τον υπόλοιπο χρόνο θητείας σας ως Κυβερνήσης, αλλά τουλάχιστον από τότε που υπογράψαμε τη σύμβαση και δεσμευθήκαμε– πήγαν χαμένα, ιδίως σε ό,τι αφορά την υποδομή; Αν έγιναν κάποια πράγματα ήταν τόσο λίγα, ώστε τώρα αναγκάζεστε να ομολογήσετε ότι πρέπει να γίνουν αυτά τα πράγματα για το μέλλον.

Σκεφθείτε, κύριοι συνάδελφοι –και τελειώνω με αυτό– το πρωθύστερο σχήμα. Κύριε Υπουργέ, οι σοβαρές κυβερνήσεις σε τόσο σοβαρά θέματα, όπως είναι αυτά που αφορούν το σωφρονισμό των νέων, την ποινική καταστολή της εγκληματικότητας των νέων, πρώτα διαμορφώνουν το σύστημα, το οποίο θέλουν να εφαρμόσουν και μετά θεσμοθετούν την εφαρμογή

του. Εσείς πρώτα βάλατε τις διατάξεις και κατόπιν λέτε ότι θα έρθετε να τις εφαρμόσετε.

Στην πραγματικότητα έχουμε ξανά κάτι το εικονικό, σας αρέσει δηλαδή ξανά να ζείτε με εικόνες, το έχω πει πολλές φορές, με ζωγραφιές στο νερό.

Λέμε, λοιπόν, «να» σ' ένα νομοθέτημα για την εφαρμογή του οποίου δεν έχετε πάρει κανένα απολύτως μέτρο. Πρέπει όλοι να τρέξουμε για να μπορέσουμε να αναπληρώσουμε το χαμένο χρόνο που μεσολάβησε για ένα τόσο μεγάλο ζήτημα. Ό,τι και να συμβεί στο μέλλον πρέπει όλοι να δεσμευθούμε ότι είναι μια από τις πρώτες προτεραιότητες, αν θέλουμε στοιχειωδώς να έχουμε πράξει το καθήκον μας και απέναντι στην κοινωνία και απέναντι στους νέους. Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Παπανικόλας έχει το λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι παρά τις φιλότιμες πράγματι προσπάθειες των συναδέλφων απ' όλες τις πλευρές της Αντιπολίτευσης να κρατήσουν κάποιες αποστάσεις από τη σημερινή νομοθετική πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, διάχυτη είναι η αίσθηση στην Αίθουσα αυτή της συναίνεσης, μιας συναίνεσης που εκ των πραγμάτων δεν μπορούσε να είναι αλλιώς.

Και δεν μπορούσε να είναι αλλιώς, γιατί το νομοσχέδιο πραγματεύεται και ρυθμίζει τους κανόνες, με τους οποίους η οργανωμένη πολιτεία αντιμετωπίζει την παραβατικότητα ενός ευαίσθητου κομματιού της, αυτού των ανήλικων πολιτών της.

Ο κ. Παυλόπουλος εξήγησε πριν και υποστήριξε την υπεύθυνη αντιπολιτευτική στάση της Νέας Δημοκρατίας. Είμαι σίγουρος ότι και στα επόμενα χρόνια θα συνεχίσει η Νέα Δημοκρατία την υπεύθυνη αυτή αντιπολιτευτική της στάση, η οποία πράγματι προάγει τους θεσμούς και τη δημοκρατία. Το εύχομαι και το ελπίζω από βάθους καρδιάς.

Με το συζητούμενο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης αναμορφώνεται η ποινική νομοθεσία περί ανήλικων και εναρμονίζεται το δικαϊκό μας σύστημα με όσα διεθνώς ισχύουν σήμερα, δηλαδή τόσο με τη σύμβαση του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού όσο και με την ευρωπαϊκή σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων του παιδιού, εκτός δε απ' αυτές και με πλήθος άλλων αναλόγων κειμένων μη υποχρεωτικής ισχύος.

Ταυτόχρονα όμως δίνεται απάντηση και στην ανάγκη προσαρμογής των κανόνων του δικαίου μας στις ραγδαίες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές μεταβολές που γεννά η νέα παγκόσμια πραγματικότητα.

Κύριε Πρόεδρε, με αυτήν την ευκαιρία θα πρέπει να πούμε ότι όχι μόνο στο συγκεκριμένο θέμα που συζητούμε, αλλά γενικά η νομοθεσία της χώρας μας, από πλευράς σύγκρισης με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όχι μόνο δεν υστερεί σχεδόν σε όλους τους κλάδους του δικαίου, αλλά αντίθετα είναι από τις πλέον άρτιες και καινοτόμες, ιδίως στα θέματα προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών, όπως αυτά κάθε φορά εξειδικεύονται και διαπερνούν όλο το φάσμα του δικαίου.

Το συζητούμενο σχέδιο νόμου αντιμετωπίζει την παραβατικότητα των ανήλικων κυρίως με μέτρα πρόληψης, στοχεύοντας όχι στην καταστολή και την ανταπόδοση, αλλά στην κοινωνική τους επανένταξη. Ταυτόχρονα επιδιώκει να περιορίσει, κατά το δυνατόν, τις περιπτώσεις εγκλεισμού τους στα καταστήματα κράτησης, στα αναμορφωτήρια και τις φυλακές.

Προβλέπονται, λοιπόν, μεταξύ άλλων οι ακόλουθες αλλαγές:

Πρώτον. Η πρώτη αλλαγή γίνεται στον τίτλο «Ανήλικοι Εγκληματίες» του 8ου κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα. Ο τίτλος αυτός αντικαθίσταται με τον πλέον δόκιμο όρο «Ειδικές διατάξεις για ανήλικους». Πρόκειται για μία αλλαγή ουσίας και όχι μόνον τίτλου, γιατί σηματοδοτεί την αλλαγή της φιλοσοφίας αντιμετώπισης των ανήλικων από την απαξιωτική και ανταποδοτική τιμωρητική κατεύθυνση σε εκείνη της προστασίας, της πρόληψης και της επανένταξής τους.

Δεύτερον. Ως ανήλικοι νοούνται τώρα εκείνοι που κατά την τέλεση της πράξης έχουν ηλικία μεταξύ του ογδού και του δεκάτου ογδού έτους συμπληρωμένου, αντί του εβδόμου έως και δεκάτου εβδόμου έτους που ισχύει σήμερα και της διάκρι-

σης σε παιδιά και εφήβους.

Τρίτον. Εμπλουτίζονται τα αναμορφωτικά και θεραπευτικά μέτρα με νέα, όπως η ανάθεση της υπεύθυνης επιμέλειάς τους σε ανάδοχη οικογένεια, η συγγνώμη του ανήλικου προς το θύμα, η δυνατότητα αποζημίωσης του θύματος από τον ανήλικο, η παροχή κοινωνικού εργασιών –μία πρωτοπόρα για τα δεδομένα της Ελλάδος ρύθμιση-, η φοίτηση σε σχολές επαγγελματικής κατάρτισης, η παρακολούθηση μαθημάτων κυκλοφοριακής αγωγής κ.ο.κ.

Τέταρτον. Περιορίζονται οι περιπτώσεις επιβολής μέτρων στερητικών της ελευθερίας του ανήλικου και δίνεται η δυνατότητα συνδυασμού περισσότερων μη στερητικών της ελευθερίας μέτρων.

Τέλος, στην αναμόρφωση των οικονομικών διατάξεων σημαντικότερη είναι η αναβάθμιση του ρόλου του εισαγγελέα με τη δυνατότητα που του παρέχεται να αναστέλλει την ποινική δίωξη για ευκαιριακούς δράστες και για ορισμένες ήσσονος σημασίας αξιόποινες πράξεις και να διατάζει ο ίδιος αναμορφωτικά μέτρα, εκτός βέβαια από μέτρα στερητικά της ελευθερίας.

Επίσης η δυνατότητα του ανήλικου να ασκεί το ένδικο μέσο της έφεσης, ανεξάρτητα από το ελάχιστο όριο ποινής του περιορισμού που ισχύει σήμερα και η ανάθεση της φροντίδας για την εκτέλεση των αποφάσεων και την εφαρμογή των αναμορφωτικών μέτρων στον εισαγγελέα ανήλικων αποτελούν καινοτόμους ρυθμίσεις.

Στο δεύτερο κεφάλαιο του νόμου, όπου τροποποιείται το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τα ναρκωτικά, εισάγονται σημαντικές διατάξεις που είναι απόσταγμα εμπειρίας ετών από τη δικαστηριακή πρακτική με συμβολή στη διαμόρφωσή τους και των υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας, αλλά και των διδαγμάτων εφαρμογής τους σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ώστε με σύγχρονες μεθόδους και μέτρα να επιτύχουμε την αντιμετώπιση αυτής της μάστιγας δίνοντας ευκαιρίες απεξάρτησης και κοινωνικής επανένταξης στα θύματά της.

Οι νέες διατάξεις αντιμετωπίζουν ηπιότερα εκείνους, οι οποίοι κάνουν απλή χρήση ναρκωτικών ουσιών και στοχεύουν στην αποτροπή του στιγματισμού και του κοινωνικού τους αποκλεισμού.

Ειδικότερα, μειώνεται το ανώτατο όριο της απειλούμενης ποινής φυλάκισης για απλή χρήση ναρκωτικών από τα πέντε χρόνια που ισχύει σήμερα στον ένα χρόνο. Αυτή είναι μία διάταξη η οποία εκσυγχρονίζει και τοποθετεί και τη δική μας νομοθεσία στα διεθνώς κρατούντα, κυρίως δε στα ευρωπαϊκά. Είναι μία διάταξη που, όπως εξήγησε προηγουμένως ο κύριος Υπουργός Δικαιοσύνης, ακολουθεί τη μέση οδό, δηλαδή αποφεύγει να αποποινοικοποιήσει, αλλά και να «πταιματοποιήσει» την παράβαση.

Εξάλλου από τη δικαστηριακή πρακτική θεωρώ ότι το δίδαγμα είναι πως σχεδόν ουδέποτε στην πράξη έχει επιβληθεί η ανώτατη απειλούμενη από το νόμο σήμερα ποινή των πέντε ετών. Γι' αυτό, θεωρώ ότι η μείωσή της στον ένα χρόνο είναι ρεαλιστική και εντός της σύγχρονης νομικής και δικαστηριακής πραγματικότητας.

Υπάρχει και μία δεύτερη σημαντική ρύθμιση: Δεν εγγράφεται στο δελτίο ποινικού μητρώου η καταδικαστική απόφαση για απλή χρήση ναρκωτικών, εφόσον ο υπαίτιος δεν υποτροπιάσει μέσα σε πέντε χρόνια. Αυτό είναι σημαντικό, γιατί είναι πράγματι ένα μέτρο κοινωνικής αλληλεγγύης, κοινωνικής επανένταξης, αλλά και προστασίας εκείνου ο οποίος περιστασιακά έκανε χρήση, συνελήφθη και καταδικάστηκε, ώστε το στίγμα να μην τον ακολουθεί σε όλη του τη ζωή και να μπορεί να επανενταχθεί στην κοινωνία και να βρει δουλειά, κάτι το οποίο δεν ισχύει με τη σημερινή ρύθμιση.

Η δήλωση του Υπουργού ότι η διάταξη αυτή καλύπτει και καταδικές του παρελθόντος, είναι επίσης σημαντική και πρέπει να χαιρετιστεί, γιατί επιλύει πράγματι ένα μεγάλο και υπαρκτό κοινωνικό πρόβλημα.

Τρίτον, υιοθετούνται οι όροι: «χρήση» αντί του «χρήστη», «εξαρτημένος» αντί του «τοξικομανούς», «σταθεροποίηση και βελτίωση» αντί του όρου «αποθεραπεία». Με όλα αυτά στοχεύουμε να αποτρέψουμε τον κοινωνικό ρατσισμό, την περιθωριο-

ποίηση, αλλά και την ανεργία για κάποιους νέους που κάποτε παραστράτησαν κάνοντας περιστασιακά χρήση τέτοιων ουσιών.

Κύριοι συνάδελφοι, η κοινωνία μας πρέπει να αναδεικνύεται σε κοινωνία αλληλεγγύης και πρόληψης και όχι αποκλειστικά σε κοινωνία καταστολής και ανταπόδοσης, δηλαδή να δίνει ευκαιρίες. Αυτό το νομοσχέδιο δίνει πράγματι ευκαιρίες.

Βέβαια υπάρχουν κι εκείνα που πρέπει να γίνουν κυρίως στους υποστηρικτικούς μηχανισμούς. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης απάντησε για τις συγκεκριμένες δράσεις που έχουν ήδη δρομολογηθεί τόσο με υποδομές όσο και με προσλήψεις επιστημονικού και άλλου δυναμικού που θα συγκροτήσουν αυτούς τους υποστηρικτικούς μηχανισμούς. Απαιτείται προσπάθεια και η προσπάθεια αυτή καταβάλλεται. Όμως, η προσπάθεια πρέπει να είναι μακρά.

Εκείνο που είναι σημαντικό αυτήν τη στιγμή είναι οι θεσμοί τους οποίους «κτίζουμε». Είναι θεσμοί σύγχρονης κοινωνικής και νομικής πραγματικότητας. Το είπε και ο κ. Κουβέλης και απαντώ και στον κ. Παυλόπουλο. Είναι θεσμοί που, από την ώρα που κατοχυρώνονται ως ρυθμίσεις, επιβάλλουν και πολλές φορές εξαναγκάζουν τη λήψη των μέτρων που χρειάζονται για να λειτουργήσουν.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, το σχέδιο νόμου που συζητούμε κάνει σημαντικές τομές και εκσυγχρονίζει το νομοθετικό μας πλαίσιο, γι' αυτό και με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζουμε τη συναίνεση με την οποία αντιμετωπίζεται σχεδόν από όλες τις πτέρυγες της Βουλής.

Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Κύριοι συνάδελφοι, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι τη συνεδρίασή μας παρακολουθούν από τα άνω δυτικά θεωρεία, αφού προηγουμένως ξεναγήθηκαν στην έκθεση της αίθουσας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ» με θέμα: «Η Ελλάδα των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913», σαράντα πέντε μαθητές και δύο συνοδοί-καθηγητές από το Β' Γυμνάσιο Μεγάρων Δυτικής Αττικής.

Η Βουλή τους καλωσορίζει.

(Χειροκροτήματα απ' όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Επίσης, έχω την τιμή να ανακοινώσω στο Τμήμα ότι η Διαρκής Επιτροπή Οικονομικών υποθέσεων καταθέτει την έκθεσή της στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών: «Κανόνες τιμολόγησης, ρυθμίσεις Φ.Π.Α. ηλεκτρονικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις».

Το λόγο έχει ο Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Πετσάλνικος.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Για ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε, με αφορμή αυτά που είπε ο κ. Παυλόπουλος.

Πρώτα-πρώτα ο κ. Παυλόπουλος είπε, γιατί επί έντεκα χρόνια δεν ήρθε αυτό το νομοσχέδιο. Θέλω να πω ότι δεν έχει να κάνει με καμιά υποχρέωση το νομοσχέδιο αυτό με τα προηγούμενα δέκα ή έντεκα χρόνια, κύριε Παυλόπουλε. Το νομοσχέδιο αυτό είναι το απαύγασμα, όπως είπαμε, των προβληματισμών, της αξιοποίησης των πορισμάτων της επιστήμης, της αξιοποίησης της εμπειρίας επίσης επί χρόνια ολόκληρα, της εφαρμογής του σωφρονιστικού συστήματος και στη χώρα μας και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η επεξεργασία του άρχισε να γίνεται πριν από ένα χρόνο περίπου από επιτροπή που είχαμε συγκροτήσει από έγκριτους ανώτατους δικαστικούς, πανεπιστημιακούς καθηγητές υπό τον τότε Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου τον κ. Κρουσταλάκη.

Το νομοσχέδιο αυτό έρχεται να εκσυγχρονίσει το Ποινικό Δίκαιο που αφορά τους ανηλίκους. Επομένως δεν είναι θέμα καθυστέρησης. Μάλλον τα έχετε μεπερδέψει λίγο εδώ. Και πολλές φορές έχω την αίσθηση ότι πάνω στη βιασύνη σας να προσαρτηθείτε να δημιουργήσετε εντυπώσεις, τα μεπερδέυετε. Δεν έχει να κάνει με τέτοια υποχρέωση.

Δεύτερον, σε σχέση με αυτό το νομοσχέδιο είπα ότι πετύχαμε να έχουμε την έγκριση και γίνονται οι προκηρύξεις για την πρόσληψη εκατονταπενήντα επτά ειδικών επιστημόνων. Δεν σημαίνει ότι τα προηγούμενα χρόνια δεν γινόταν στελέχωση και ενίσχυση της στελέχωσης με επιστήμονες του σωφρονιστικού

συστήματος. Και επειδή συχνά τέλος πάντων λέτε ότι μα, τώρα, πριν από τις εκλογές θα κάνετε τις προσλήψεις, η ερώτησή μου είναι απλή: Η Κυβέρνηση σταματά να λειτουργεί επειδή το θέλετε εσείς; Φέρνω ένα καλό νομοσχέδιο και συνάδελφοι από όλες τις πτέρυγες –και αυτό με σεμνότητα το λέγω, δεν υπερηφανεύομαι, σεμνύνομαι γι' αυτό– λένε είναι καλό το νομοσχέδιο, το στηρίζουμε. Εσείς μάλλον «τρομάξατε» επειδή η πλειοψηφία της Βουλής είπε ότι στηρίζει το νομοσχέδιο. Έχω την αίσθηση ότι και εσείς «τρομάξατε» από τη δικιά σας άποψη ότι θα πρέπει να ψηφισθεί επί της αρχής. Καλώς κάνετε και ψηφίζετε το νομοσχέδιο. Και αυτό δείχνει ότι είναι μία καλή δουλειά. Τα συγχρητήρια επαναλαμβάνω ανήκουν και σε όσους επεξεργάστηκαν αυτό το νομοσχέδιο.

Ολοκληρώνω, λέγοντας ότι μ' αυτό το νομοσχέδιο, που είναι τόσο αναγκαίο για την ανήλικη παραβατικότητα, ερχόμαστε να συμπληρώσουμε και να ενισχύσουμε με τις θέσεις αυτές τη στελέχωση του συστήματος. Και από την άλλη πλευρά μην έχετε την αίσθηση ότι έχουμε πάθει αμνησία. Λίγα χρόνια να γυρίσουμε πίσω, την περίοδο 1990-1993, την τετραετία της Νέας Δημοκρατίας, θα διαπιστώσουμε ότι τότε δεν υπήρχε ούτε για δείγμα, θα έλεγα, ειδικός επιστήμονας στις υπηρεσίες του σωφρονιστικού μας συστήματος. Ή μήπως τότε, κύριε Παυλόπουλε, στον Αυλώνα λειτουργούσαν σχολεία και δεν τα είχαμε πάρει είδηση;

Μια και αναφερθήκατε στον Αυλώνα, θα σας πω με απόλυτη ειλικρίνεια ότι το σωφρονιστικό μας σύστημα έχει αδυναμίες, έχει δυσκολίες και μάλιστα, επειδή μόλις τα προηγούμενα χρόνια υπήρξε ένα ιδιαίτερο γεγονός λόγω της κινητικότητας των πληθυσμών, να έχουμε ένα πολύ μεγάλο αριθμό –που σχεδόν διπλασίασε τον αριθμό των κρατουμένων– αλλοδαπών κρατουμένων και ανηλίκων αλλοδαπών κρατουμένων, δημιουργήθηκαν επιπρόσθετες δυσκολίες που πρέπει να αντιμετωπιστούν και προβλήματα που πρέπει να επιλυθούν. Αλλά εάν κάνετε μία σύγκριση θα διαπιστώσετε ότι και στον Αυλώνα έχει γίνει πάρα πολύ σημαντική δουλειά χωρίς επαναλαμβάνω, να εκτιμώ ότι έχουμε φτάσει στο επίπεδο που θέλουμε όλοι για τη λειτουργία και αυτών των ειδικών καταστημάτων κράτησης των νέων. Αλλά τα σχολεία στον Αυλώνα λειτουργούν εδώ και τρία χρόνια, κύριε Παυλόπουλε, με δικές μου αποφάσεις ως Υφυπουργού Παιδείας και τώρα ως Υπουργού Δικαιοσύνης. Και είναι σημαντικότερη η συμβολή, όπως και το σχολείο επίσης που λειτουργεί στο κατάστημα κράτησης των νέων στη Μαγνησία. Είναι σημαντικές οι παρεμβάσεις.

Αυτή η τάση σας να μηδενίζετε, ό,τι γίνεται και από την άλλη πλευρά να προσπαθείτε να το ακυρώσετε επειδή λέτε, «μα, εκλογές έχουμε», ε, θα έχουμε εκλογές. Κάθε τρία, τέσσερα χρόνια στην Ελλάδα θα έχουμε εκλογές. Οι εκλογές, κύριε Παυλόπουλε, θα γίνουν μετά από επτά-οκτώ μήνες. Το νομοσχέδιο που έρχεται οκτώ μήνες πριν από τις εκλογές, εσείς θα προσπαθήσετε να το ενοχοποιήσετε ή να ενοχοποιήσετε αυτήν τη δουλειά του Υπουργείου Δικαιοσύνης με αυτό το πρόχειρο και λαϊκίστικο επιχείρημα; Είναι κρίμα!

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουριδής): Ο κ. Παυλόπουλος έχει το λόγο.

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Υπουργέ, κρίμα είναι το ότι δεν αντιλαμβάνεστε αυτά τα οποία λέμε, προφανώς επειδή δεν θέλετε να τα καταλάβετε και δεν σας βολεύει.

Πρώτα απ' όλα κανείς δεν ψέγει μια κυβέρνηση όταν λειτουργεί συνεχώς είτε κατά τη διάρκεια της θητείας της είτε βεβαίως και προ των εκλογών. Αλλά εσείς έχετε την αρνητική πρωτοτυπία να είσθε μία Κυβέρνηση που αργεί τρία με τριάντα χρόνια –αργεί με την έννοια ότι δεν κάνει τίποτα– και ξυπνά προ των εκλογών. Είσθε η Κυβέρνηση που λειτουργεί προεκλογικά και με προεκλογικές εξαγγελίες. Τα θυμηθήκατε όλα ξαφνικά προ των εκλογών. Όλο το άλλο χρονικό διάστημα η Κυβέρνηση βρισκόταν σε κατάσταση πολιτικής αφασίας και τώρα ξαφνικά ξύπνησε και τα θυμάται όλα. Και δεν τα κάνει, αλλά λέει ότι θα τα κάνει.

Είπατε ότι εγώ πάω να μηδενίσω το νομοσχέδιο. Την πραγματικότητα σας είπα: Ψηφίζουμε τις διατάξεις, αλλά σε ό,τι αφορά την εφαρμογή τους μας λέτε ότι θα προσλάβετε ανθρω-

πους. Δηλαδή πότε; Το να παραπέμπετε στις ελληνικές καλές μονάδες είναι κάτι που είναι πολιτικά απαράδεκτο, διότι τους θεσμούς τους καθιερώνετε, αλλά τη λειτουργία τους την πετάτε στο μέλλον.

Εγώ χαίρομαι γιατί όπως πιστεύω ο Ελληνικός Λαός θα αποφασίσει μια άλλη κυβέρνηση και όλα αυτά που μαζί ψηφίζουμε, θα τα πραγματοποιήσει. Και σας το είπα και πάλι ότι αυτά που είναι σωστά μας δεσμεύουν.

Είπατε ότι τρομοκρατηθήκαμε, γιατί ψηφίζουμε ένα νομοσχέδιο...

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης): Εσείς ξαφνιαστήκατε...

ΠΡΟΚΟΠΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ουδείς ξαφνιάστηκε γιατί ξέρετε πολύ καλά πόσο εμείς ως παράταξη και στην Αναθεώρηση του Συντάγματος και στο νόμο για την πάταξη της τρομοκρατίας κάναμε πράγματα που εσείς τρομάζατε να κάνετε.

Εσείς είχατε τρομάξει μέσα σ' αυτήν την Αίθουσα όταν ψηφίζαμε τη νομοθεσία για την πάταξη της τρομοκρατίας. Και αν δεν ήταν η Νέα Δημοκρατία δεν θα την είχατε περάσει.

Πάψτε, λοιπόν, να μιλάτε για τρομοκρατημένους που ψηφίζουν διατάξεις μόνο και μόνο επειδή αναγκάζονται. Αυτή η Παράταξη σας απέδειξε εδώ μέσα ότι πήρε και τις πρωτοβουλίες όταν εσείς δεν τολμούσατε να τις πάρετε. Και μετά λέτε ότι δεν είχατε καμιά υποχρέωση για ένδεκα χρόνια κ.λπ. Είπα εγώ τέτοιο πράγμα; Εγώ σας ρώτησα ψηφίσαμε ναι ή όχι το ν.2101/1992, από τον οποίο απορρέουν συγκεκριμένες ρυθμίσεις σύμφωνα με τις οποίες έπρεπε να έχουν γίνει ορισμένα πράγματα;

Επί ένδεκα χρόνια δεν έγινε τίποτα. Και ερχόμαστε τώρα και σας λέω ποια υποδομή πάτε τώρα να καθιερώσετε; Γιατί σε ό,τι αφορά για παράδειγμα τα θέματα των επιμελητών από τις εκατόν σαράντα οκτώ θέσεις μόνο οι ενενήντα τέσσερις έχουν πληρωθεί εκ των οποίων στην Αθήνα από τι τριάντα έξι μόνο οι δέκα επτά; Γιατί έχουμε μόνο εννέα κοινωνικούς λειτουργούς; Γιατί δεν έχουμε κανένα ψυχολόγο;

Μας ρωτάτε «δεν έχουν γίνει πολλά πράγματα»; Φυσικά και γίνονται κάποια πράγματα, αλλά το ίδιο της Κυβέρνησης Σημί-

τη είναι αυτό: «Μα, δεν κάνουμε κάποια πράγματα»; Κάνετε τα ελάχιστα και πρέπει να είμαστε ικανοποιημένοι. Αυτό είναι ο κολοφώνας της μετριότητας. Και αυτό σας κατηγορούμε. Είστε Κυβέρνηση μειωμένων προσδοκιών.

Εμείς δεν αρνούμαστε να ψηφίσουμε ό,τι θετικό κάνετε. Όχι όμως και να είστε ικανοποιημένοι επειδή κάνετε τα απολύτως απαραίτητα και θα πρέπει όλοι να σας δοξολογούν σ' αυτόν τον κόσμο. Αυτή είναι η διαφορά σε ό,τι αφορά τη νοοτροπία και παρακαλώ πολύ αυτό να το θυμηθείτε. Γιατί σε ό,τι αφορά το μέλλον, τότε θα πρέπει όταν κάνουμε κάτι, να θυμόμαστε τι έχουμε πράξει στο παρελθόν.

Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση επί της αρχής του νομοσχεδίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις».

Ερωτάται το Τμήμα: Γίνεται δεκτό το νομοσχέδιο επί της αρχής;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Δεκτό, δεκτό.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΚΥΛΛΑΚΟΣ: Κατά πλειοψηφία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Σγουρίδης): Συνεπώς το νομοσχέδιο του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις» έγινε δεκτό επί της αρχής κατά πλειοψηφία.

Κύριοι συνάδελφοι, στο σημείο αυτό, δέχεστε να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΟΛΟΙ ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση του Τμήματος και ώρα 13.55' λύεται η συνεδρίαση για αύριο ημέρα Πέμπτη 2 Οκτωβρίου 2003, και ώρα 10.30' με αντικείμενο εργασιών του Τμήματος: α) κοινοβουλευτικό έλεγχο, συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων και β) νομοθετική εργασία, συνέχιση της συζήτησης επί των άρθρων και του συνόλου του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης: «Αναμόρφωση της ποινικής νομοθεσίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις», σύμφωνα με την ημερήσια διάταξη που σας έχει διανεμηθεί.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ

